

TISKOVINA

Poštšina plačana pri pošti Slovenj Gradec

Cena: 3,60 EUR

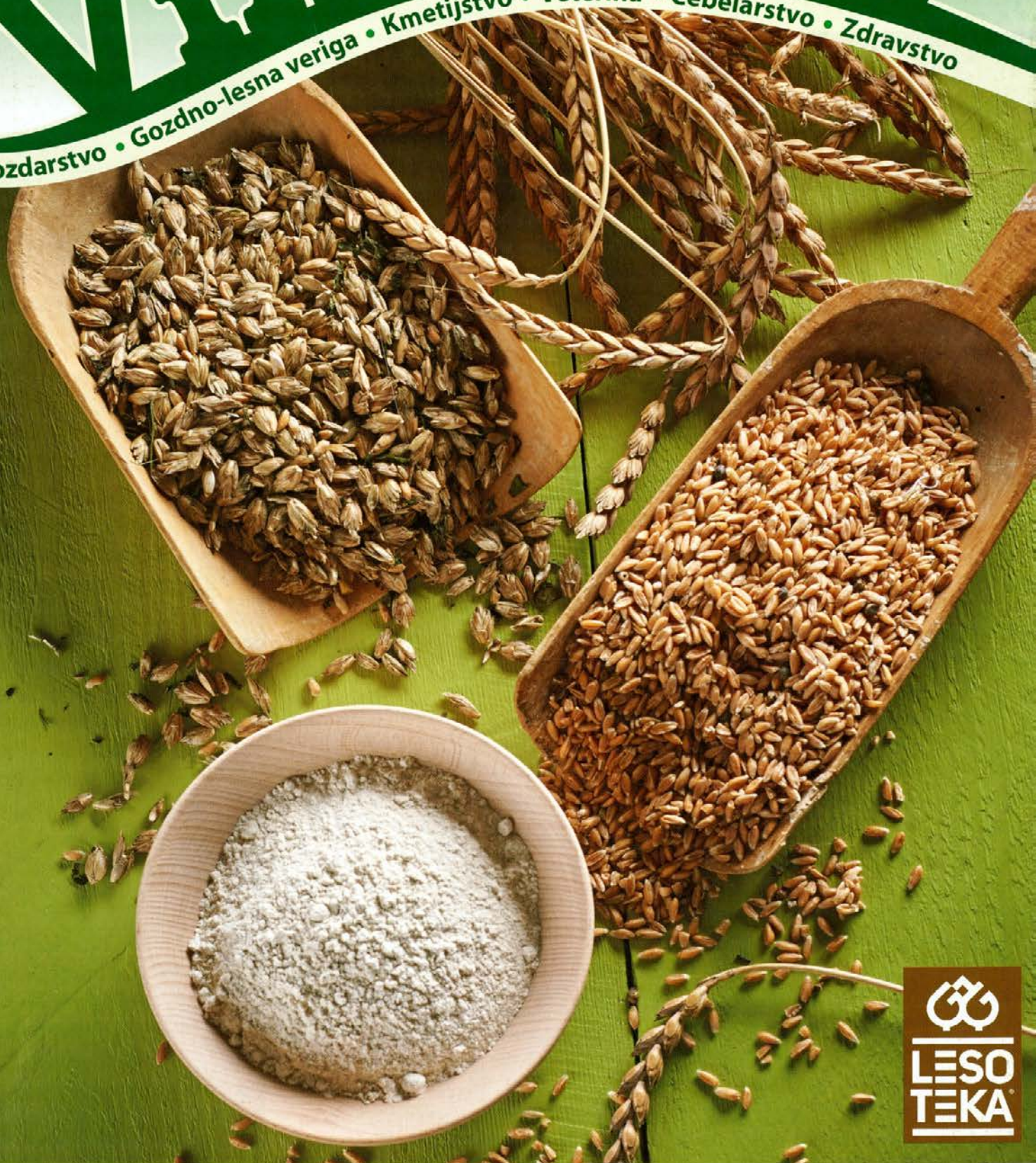
let: XLVII | november 2015 | številka: 11

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC

Viharnik

• Gozdarstvo • Gozdno-lesna veriga • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo

• Leto je naokoli • To smo mi • Malha smeha • Razširimo obzorja • Prgišče zgodovine

Listnica uredništva

Ob prihajajočem koncu leta

Ida Robnik

Foto: Mirko Tovšak

Lepi poznojesenski topli dnevi so kar odmikali misel, da je pred vrati zima. Kmetje so bili še sredi novembra na poljih; še pred kratkim so sejali jesenska žita, tudi živina je zunaj na pašnikih, dobro pa služi tako lepo vreme dejavnostim, ki so vezane na zunanja opravila, med njimi tudi gozdarjem. Tako bosta v novoletni številki oba vodilna, Silvo Pritrznik, direktor GG Slovenj Gradec, in spec. Milan Tretjak, vodja ZGS OE Slovenj Gradec, gotovo lahko poročala o dobrih rezultatih v gozdarski dejavnosti, ki so pogojeni z ugodnimi pogoji dela, med drugim delno tudi zaradi lepega vremena skoraj vse leto. Tudi delo vzporednih hčerinskih podjetij, kot je GG Projektiva, je precej odvisno od vremenskih razmer, ko še vedno lahko izvajajo svoje projekte. O zaključku enega poročamo na naslednjih straneh. Delno imajo vremenske razmere vpliv tudi na delo uspešne družbe Lesoteka hiše, ki se je letos proslavila z objektom Leseni škrt, trenutno pa gradi še dva objekta, hišo iz smrekovih brun na hoškem Pohorju in objekt v Podkorenu, ki bo namenjen prenočevanju turistov, in ju bomo ustrezno predstavili v prihodnji številki *Viharnika*. Tudi v drugih enotah podjetja GG Slovenj Gradec so zadovoljni z delom v iztekajočem se letu. Vsi pa nekoliko s strahom pričakujemo spremembe v organiziranosti slovenskega gozdarstva, ki jih pripravlja vlada. Kljub temu se veselimo uspešnega zaključka poslovnega leta, ki ga bomo zaposleni v GG in njenih povezanih družbah obeležili 19. decembra letos.

Križišče pri Anžiču

Robi Lenart, dipl. inž. grad.

Po dolгих pričakovanjih smo dočakali rekonstrukcijo nevarnega križišča pri Anžiču na Selah na državni cesti Slovenj Gradec–Kotlje. Na tem mestu je sicer bilo predvideno krožišče, ki ga je več kot 10 let v sofinanciranju skupaj z Mestno občino Slovenj Gradec obljubljala država, ker pa tega denarja v proračunu nikoli ni bilo na razpolago in ga zaradi krize še očitno dolgo ne bo, je na pomoč pristopila Mestna občina Slovenj Gradec s sredstvi iz občinskega proračuna.

Obstoječe križišče je bilo nevarno in glede tega je bilo treba nekaj storiti. Projekt je sicer zastavljen kot obnovljeno štirikrako križišče s prilagojenimi pravokotnimi priključki, ampak se je zaradi večje varnosti vozil in pešcev zgradil še pločnik za pešce v smeri Sele–Vrhe, ki se od vozišča loči z zelenim pasom. Izvedla se je tudi trapezna grbina za umirjanje prometa skupaj s prehodom za pešce čez državno cesto, opremljenim s svetlobnim bičem, postavila se je dodatna cestna razsvetljava in tudi prometna signalizacija. Postavili so tudi krajevno tablo, ki v območju križišča omejuje dovoljeno hitrost do 50 km/h.

Po prvotnih načrtih je bilo na tem križišču predvidno samo krpanje obstoječe asfaltne plasti. Med rekonstrukcijo pa je občina prislughnila želji strokovne javnosti in zagotovila dodatna sredstva za preplastitev dveh priključkov občinskih cest na državno. Hkrati pa smo dosegli tudi dogovor z Direkcijo za infrastrukturo, ki je prispevala sredstva za obnovo asfaltne plasti na državni cesti na območju obravnavanega križišča.

Celoten projekt, od projektiranja do izvedbe, so izdelala koroška podjetja. Med njimi je strokovni nadzor opravilo podjetje Lesoteka projektiva, hčerinska družba Gozdnega Gospodarstva Slovenj Gradec. Ponosni smo, da smo skupaj z ostalimi prispevali k večji prometni varnosti na odseku na Selah.

Naše podjetje Lesoteka projektiva je v tekočem letu pripravilo projektno dokumentacijo za številne objekte, med njimi za zunanjo ureditev priljubljenega vrtca Leseni škrt v Šmartnem, rekonstrukcijo cestnih odsekov v Mestni občini Slovenj Gradec in občinah Muta, Mežica in Črna na Koroškem. Del teh projektov je že realiziran ali pa se dokončujejo in prav kmalu se bomo lahko zapeljali po novih cestnih odsekih.

Začetek rekonstrukcije križišča pri Anžiču na Selah

Asfaltiranje in zaključna dela križišča pri Anžiču

Obnovljeno križišče sedaj

Odličnost pri gospodarjenju z gozdovi

Podelitev priznanj najbolj skrbnim lastnikom gozda v letu 2015

Mag. Andrej Breznikar in Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.,
Zavod za gozdove Slovenije

Foto: Tomo Jeseničnik

Zavod za gozdove Slovenije je ob evropskem tednu gozdov 2015, ki je potekal od 2. do 6. 11. 2015, podelil priznanja najbolj skrbnim lastnikom gozdov v Sloveniji, po enemu iz vsake od štirinajstih območnih enot Zavoda za gozdove. Podelitev priznanj je bila v četrtek, 5. 11. 2015, na Pristavi ob gradu Snežnik v občini Loška dolina, ki je sodelovala pri organizaciji prireditve.

Letošnji izbor najbolj skrbnih lastnikov gozdov je bil že sedemnajsti po vrsti, saj prireditev poteka od leta 1999 dalje.

V tako gozdnati deželi kot je Slovenija, ima gospodarjenje z gozdom svojo perspektivo in pomeni pravo pot v prihodnost zaradi svoje sonaravnosti, spoštovanja načela trajnosti in mnogonamenske usmeritve gospodarjenja z gozdovi. Slovenski gozd smo v veliki meri uspeli ohraniti naraven in

samodejen, ki si opomore tudi po velikih ujmah, ki jih doživljamo zdaj. V veliki meri gre zasluga odgovornim lastnikom gozdov, ki so sprejeli odgovornost do svoje lastnine in z gozdom skrbno gospodarijo.

Namen izbora najbolj skrbnih lastnikov gozdov in podelitve priznanj sta promocija dobrega gospodarjenja z zasebnimi gozdovi in priznanje dobremu delu lastnikov gozdov. Med letošnjimi prejemniki priznanj so tudi tri skupine solastnikov gozda, ki dokazujejo, kako pomemben ključ do uspešnega in učinkovitega gospodarjenja z gozdom sta sodelovanje in medsebojno dogovarjanje oziroma povezovanje pri gospodarjenju.

Prejemniki priznanj s svojim delom in odnosom do gozda izkazujejo vrednote dobrega gospodarjenja z gozdom: tesno življenjsko povezanost z gozdom, strokovno izvedbo del v gozdu, spoštovanje večnamenske vloge gozdov, prizadevanje za varno delo v gozdu, skrb za ustrezno varnostno opremo in nenehno lastno usposabljanje.

Poleg tega pri izboru najbolj skrbnih lastnikov gozda upoštevamo predvsem naslednje kriterije: kako se vzdržujejo gozdne prometnice, gozdne poti in parcelne meje, kakšna je negovanost gozda, samoiniciativnost pri odpravi poškodb po ujmah v gozdu, upoštevanje strokovnih navodil ZGS, kakovost opravljenih del v gozdu, vzdrževanje gozdnega reda, kako poteka sanacija poškodb po sečnji in spravi, upoštevanje poudarjenih funkcij gozda, upoštevanje potreb gozdnih živali, v tem smislu

ohranjanje dupel, plodonosnih drevesnih in grmovnih vrst in mravljišč, splošna ekološka osveščenost in naravovarstven odnos lastnika do gozda.

Iz OE Slovenj Gradec je prejel priznanje za najbolj skrbnega lastnika gozda v letu 2015 Ivan Božič, p. d. Lagoja, s Tolstega Vrha nad Dravogradom. Iz sosednjih gozdnogospodarskih območij so dobili priznanja naslednji območni

najbolj skrbni lastniki gozda – iz OE Maribor Matija Ačko s Šmartnega na Pohorju, p. d. Lobavšek, iz OE Nazarje solastniki na Petkovem posestvu v Podvolovljeku (Alenka Porekar iz Frankfurta, Tomaž Porekar iz Ljubljane, Marko Rak iz Kopra) in iz OE Celje Vojko Ramšak, p. d. Paragojnik iz Braslovč.

Slovenija je bogata z gozdom, ki opravlja vrsto socialnih in okoljskih vlog,

les pa je najbolj pomemben obnovljiv naravni vir v Sloveniji. Gozd torej pomeni eno od ključnih razvojnih priložnosti Slovenije, skrbno delo lastnikov gozdov pa je pri uresničitvi teh priložnosti odločilen dejavnik. Od lastnikov gozdov sta v veliki meri odvisni kakovost in intenzivnost gospodarjenja z zasebnimi gozdovi, s tem pa tudi večja in smotrna raba lesa v Sloveniji.

Skupinska slika vseh 14 letošnjih prejemnikov priznanj – njim so se pridružili tudi Janez Komidar, župan občine Loška dolina, mag. Janez Zafran, vodja sektorja za gozdarstvo na MKGP, in Damjan Oražem, direktor Zavoda za gozdove Slovenije. Foto: Jože Prah

**LESO
TEKA** **MASIVNE
LESENE
HISE**

Mi smo za les!

**LESO
TEKA** *projektiva*
projektiranje
svetovanje
nadzor

Ivan Božič – v letu 2015 najbolj skrbni lastnik gozda v OE Slovenj Gradec

Gorazd Mlinšek in Janko Mikeln
ZGS OE SG

Zavod za gozdove že 17 let izbira najbolj skrbne lastnike gozda v posameznih območnih enotah. V OE Slovenj Gradec je bil iz skupine petih, na krajevnih enotah izbranih najbolj skrbnih lastnikov gozda, za območnega najbolj skrbnega lastnika gozda letos izbran Ivan Božič, p. d. Lagoja, s Tolstega Vrha nad Dravogradom. Na krajevnih enotah izbrani najbolj skrbni lastniki gozda so: v KE Mislinja Cvetko Sušec, p. d., Pruž, s Tolstega Vrha, v KE Slovenj Gradec Ana Marija Kac iz Velenja, iz KE Dravograd-Prevalje Ivan Božič, p. d. Lagoja, s Tolstega Vrha nad Dravogradom, v KE Radlje Peter Mravljak, p. d. Zorčnik, s Spodnje Orlice in v KE Črna Danilo Beloševič, p. d. Haderlap, iz Koprivne. V OE Slovenj Gradec je po sistemu kroženja vsako leto izbran naj lastnik iz druge doline (Mislinjska dolina, Dravska dolina, Mežiška dolina). Vsi območni najbolj skrbni lastniki gozda dobijo vsako leto priznanja na osrednji prireditvi ZGS.

Prireditve, na kateri Zavod za gozdove Slovenije podeli priznanja najbolj skrbnim lastnikom gozda, je bila letos na Pristavi pri gradu Snežnik v Loški dolini. To je bila že 17. zaporedna prireditev.

Namen izbora najbolj skrbnih lastnikov gozdov sta promocija dobrega gospodarjenja z zasebnimi gozdovi in priznanje delu, ki ga lastniki opravijo v svojem gozdu.

Med letošnjimi nagrajenci iz 14. območnih enot ZGS so bili prvič izbrani tudi solastniki gozdov in člani agrarne skupnosti Podgrad.

Na prireditvi so navzočim gostitelji iz OE Postojna opisali težave, s katerimi se ukvarjajo v gozdovih po lanskem žledolomu in letošnjem napadu lubadarjev. Po uradnem delu prireditve je v enem izmed objektov sledil ogled vzorno urejenega polharskega muzeja.

Prireditve se je iz območne enote Slovenj Gradec udeležil letošnji najbolj skrbni lastnik gozda Ivan Božič, p. d. Lagoja, s Tolstega Vrha. Tudi na predstavitvi je bila podana utemeljitev za izbor naj lastnika ter predstavljena kmetija Lagoja.

Ivan Božič v družbi z ženo Ivanko in revirnim gozdarjem Vladom Petričem

Z Lagojeve kmetije je lep pogled na Dravsko in Mislinjsko dolino

Kmetija Lagoja na Tolstem Vrhu pri Ravnah na Koroškem leži na severovzhodnem pobočju Tolstega Vrha in gravitira proti Dravski dolini. Z nje je lep razgled na Dravograd in hribe nad Dravo ter daljno okolico. Blizu zanimivega starega jesena in lipe sta v lepo urejeni okolici na nadmorski višini 750 m na novo zgrajena stanovanjska hiša in gospodarsko poslopje. Na Lagojevi kmetiji gospodarja Ivan Božič, ki so ga gozdarji OE Slovenj Gradec izmed petih krajevnih najbolj skrbnih lastnikov gozda izbrali za območnega najbolj skrbnega lastnika gozda v letu 2015. Kmetijo je dobil Ivan v last leta 1976 po tetini smrti. Že zelo mlad je pomagal teti pri kmečkih in gozdarskih delih na takrat še zelo nedostopni kmetiji. Ivan ji je vsa leta pomagal pri kmečkih in gozdarskih delih. Po prevzemu kmetije so najprej obnovili stanovanjsko hišo, hlev in cesto. Leta 1981 so z gozdno cesto odprli

zgornji del gozdne posesti in poskrbeli tudi za gozdne vlake. Glavni vir za obnovo kmetije jim je bil gozd, za katerega še danes zelo vestno skrbijo. Lagojeva posest je velika 41 ha, z gozdom je poraslih 31 ha. Celotna posest se razprostira od nadmorske višine 600 do 1000 m. Danes imajo glavni dohodek iz gozda. Tako kot v gozdu se tudi pri kmetijskih opravilih držijo načela sonaravnosti. Gonilna sila pri delih na kmetiji je gospodar Ivan, v veliko pomoč mu je žena Ivanka. Če je treba, jima priskočijo na pomoč prijatelji. Sinova Andrej in Marko sta si ustvarila družini v Savinjski dolini. Ivan skupaj z domačo pomočjo opravlja vsa gozdarska dela sam. Motorna žaga mu ni pretežka, skrb ima tudi za mladi gozd. Nega gozda mu ni tuja. V domačem gozdu stalno vzdržuje

Ivan Božič na gozdnemu robu domačega gozda

gozdne prometnice. Lani je žled povzročil veliko škode. Kljub temu da je Ivan pravočasno vestno izvedel sanacijo žledoloma, so se podlubniki prekomerno namnožili in letos povzročili večjo škodo. Takoj po odkritju lubadark je Ivan izvedel sanitarno sečnjo in ureditev žarišč. Znanje o varnem delu z motorno žago, o varnem delu s traktorjem in o gojenju in varstvu gozda je utrjeval na delavnicah, ki so jih ob pomoči Srednje gozdarske in lesarske šole Postojna izvajali gozdarji javne gozdarske službe. Ivan vedno prisluhne in upošteva navodila revirnega gozdarja in drugih gozdarskih strokovnjakov. Gozdarji so bili Lagojem v veliko pomoč tudi v preteklosti. Za njihov gozd je načrtno skrbelo kar nekaj revirnih gozdarjev, Ivan se rad spominja vseh. Rezultati njihovega načrtnega dela se odražajo v zelo dobro negovanemu gozdu. Skrb za gozd nadaljuje ob pomoči in izmenjavi strokovnih mnenj z revirnim gozdarjem Vladom Petričem.

Drugi, na krajevnih enotah izbrani najbolj skrbni lastniki gozda, bodo predstavljeni v naslednji številki *Viharnika*.

Lagojaevi hišni drevesi lipa in veliki jesen

Gozdno-lesna veriga GG Slovenj Gradec

Odkup lesa

Trudimo se, da lesu ki zraste pri nas, dodamo kar največjo vrednost, pri čemer zaposlujeemo ljudi, ki živijo in delajo pri nas.

Prednosti, ki jih ima gozdni posestnik s prodajo svoje hlodovine GG Slovenj Gradec:

- odkup hlodovine smreke, jelke, bora, macesna in bukve po poštenu ceni in plačilo v 30 dneh;
- odkup hlodovine vseh dolžin, debelin in kvalitete ter organiziran odvoz sortimentov;
- odkup lesa na panju in organizirana sečnja ter spravilo lesa;
- elektronski prevzem lesa na naši žagi, možnost prisotnosti lastnika pri sami izmeri;
- izdelava poročila o pavšalnem nadomestilu za prodajo lesa za preteklo leto;
- vrednostni boni za zaupanje.

Kontaktne osebe za odkup lesa:

Božo Vrhnjak, vodja odkupa, tel. 031 575 172, e-naslov bozo.vrhnjak@gg-sg.si
Robert Uršej, odkupovalec, tel. 051 606 872, e-naslov robert.ursej@gg-sg.si
Ivan Martini, odkupovalec, tel: 041 656 005

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC**

Vabimo vas, da z omenjenimi osebami navežete stike in radi se bodo oglasili pri vas in se z vami dogovorili o podrobnostih in vseh dejavnostih našega podjetja. Z oddajo hlodovine GG Slovenj Gradec boste naredili veliko koristnega zase in s tem tudi zagotovili zaposlitve ljudem v našem okolju.

Ekskurzija za lastnike gozdov

Jerneja Čoderl, univ. dipl. inž. gozd.
 ZGS OE SG

Po večletni praksi izvajanja strokovnih gozdarskih ekskurzij za lastnike gozdov po Sloveniji in Avstriji smo letos ostali brez kritja stroškov avtobusnega prevoza iz občinskih sredstev za razvoj kmetijstva in gozdarstva. Izobraževanje ostaja pomembna naloga strokovne gozdarske službe, zato smo poiskali možnost, da ekskurzijo izvedemo brez avtobusnega prevoza.

Ker imamo doma veliko zanimivega ter gozdove, ki jih obiskujejo številni ljudje iz Slovenije in tujine, ni bilo težko izbrati ciljev ogledov.

Najprej smo se seznanili z možnostjo dopolnilne dejavnosti na kmetiji v neposredni bližini vasi Ribnica na Pohorju. Kmetica Urška na kmetiji tete Lene je požela odobravanje z izžarevanjem ljubezni do njihove kmetije in s predstavitvijo v pravi *pohorščini*.

Sgermovo smreko, ki je najvišja smreka v Evropi, je že treba obiskati, čeravno so to mogočno drevo nekateri od udeležencev ekskurzije videli že kdaj prej. Lepo je, ko družinsko drevo predstavi lastnik Gregor in naslednik na kmetiji.

V Hudem Kotu sta nas na Bolfenku, ki je že v preteklosti predstavljal pomembno lokacijo Pahernikove posesti, s *friko* pričakala upokojena kolega gozdarja

Janez in Miha. Po ogledu Bolfenške lipe in cerkve smo se odpeljali do Samca in začeli spoznavati gozdove Pahernikove ustanove. Najprej smo predstavili življenje in delo Franja Pahernika ob njegovem spomeniku in po pogovoru o zgodovini in značilnostih gozdov severnega Pohorja nadaljevali ogled tipičnih sestojnih slik, kjer so gozdarji enomerne smrekove sestoje preoblikovali v stabilnejše malopovršinsko mešane sestoje. Cilji v gozdovih Pahernikove ustanove so z izvajanjem sproščene tehnike gojenja gozdov enaki kot v gozdovih lastnikov gozdov, ki so se udeležili skupnega ogleda. Želimo stabilne mešane gozdove, ki izpolnjujejo lesno in vrsto drugih vlog v prostoru.

V gozdovih Pahernikove ustanove v Hudem Kotu obiskovalce presenetijo kamnite skulpture. Tudi naša skupina si jih je z zanimanjem ogledala in se seznanila z njihovo sporočilnostjo. Na poti k Pahernikovi smreki smo pogledali še tri sestre, kakor so v preteklosti poimenovali tri mogočne smreke v bližini glavnega spomenika.

Če smo v dopoldanskem času peli hvalo Sgermovi smreki, smo isto storili popoldne pri Pahernikovi. Narava je z obema drevesoma ustvarila čudovita spomenika. Lepo pa je poslušati lastnike gozdov, ko mnogi povedo, da imajo v svojih gozdovih drevo, ki ga čuvajo in varujejo kot rodbinsko drevo.

Ker si imamo gozdarji in lastniki gozdov vedno kaj povedati, smo druženje nadaljevali in zaključili v prijaznem prostoru Pahernikove *logarnice* na Bolfenku, kjer je Marica Ramšak zakurila in

Pred Bolfenško cerkvico

prostor ustrezno pripravila. Maks Sušek pa je kot predsednik uprave Pahernikove ustanove naši skupini zagotovil topel obrok in izvedbo ekskurzije in se mu lepo zahvaljujemo za sodelovanje.

Lastniki gozdov, ki so z gozdarji KE Radlje preživeli strokovni gozdarski dan, so s tem dobili informacije o izjemni Sgermovi smreki in gozdovih Pahernikove ustanove in tako vedo, kaj hodijo k nam gledat udeleženci vse številnejših ekskurzij.

Udeleženci ekskurzije s teto Leno

Ekskurzija v Almenland

Ida Robnik, Anita Mori in
Gorazd Mlinšek

V okviru projekta Suport je bila 20. oktobra organizirana ekskurzija v Almenland (avstrijska Štajerska) za člane udeležencev projekta: Zavoda za gozdove Slovenije OE Slovenj Gradec, Zavoda RS za varstvo narave, RRA Koroške, Občine Zreče in Mislinja. Namen strokovne ekskurzije je bil prenos izkušenj pri usklajevanju naravovarstvenih in gozdarskih vsebin z razvojem turizma in rekreacije.

Pot je bila trasirana čez prelaz Radelpass. Ob vstopu v Graško kotlino se je na levi odprl pogled na Golico in Svinško planino, kamor so nekoč naši ljudje hodili drvarit. V tem predelu imajo zelo razvito sadjarstvo in vinogradništvo. Okolica Gradca je največje območje pašništva; tu so velike kmetije, ki gojijo

Pogostili so nas z umešanimi jajci, domačim kruhom in moštom ter za priboljšek z jajčnim likerjem, tudi lastnim proizvodom.

posebne pasme goveda za meso, ki je prilagojeno na ta prostor. Čisto in varovano okolje pa omogoča nabiranje in pridelavo zelišč, kar je tudi ena izmed pomembnih dejavnosti graškega območja.

Avstrija ima skupaj 48 naravnih parkov. V območju Graške kotline jih je kar šest, eden izmed njih je Almenland. Vsak naravni park ima nekaj posebnega, osnova vseh pa so kmetovanje, gozdarjenje in ohranjanje podobe krajine take, kot je že stoletja, z ohranjanjem populacij

Reja kokoši na kmetiji družine Schrenk v Almenlandu

avtohtonih živalskih in rastlinskih vrst. Vsak park ima tudi svoja sredstva, upravlja pa ga uprava parka skupaj s turistično zvezo in podporo lokalnih skupnosti. Park Almenland je nastal leta 2006. Prihod v območje parka naznanjajo majhne hiške s pušlastim ostrešjem, ki dajejo podobo stare kulturne krajine. Od omenjenih osnovnih dejavnosti je glavni prihodek iz turizma, npr. Almenland ima kar 2,5 mio evrov prihodka iz turistične dejavnosti letno. Gostom nudijo poleg bivanja oddih v čistem neokrnjenem naravnem okolju, tam pridelano hrano in veliko drugih možnosti izkoriščanja prostega časa, kot so kolesarjenje, pohodništvo, športni objekti na turističnih kmetijah. Dohodek imajo tudi iz drugih dejavnosti, npr. lovstva. Na območju 2000 ha zemljišč ohranjajo in skrbijo za razmnoževanje divjega petelina, ki prinaša lep dohodek.

Prva naša postojanka je bila kmetija družine Schrenk (po domače Moarhofofhecgtl – ime od leta 1483,

posestvo obsega ca. 50 ha površin), ki svoje pridelke (jajca, volovsko meso) trži pod blagovno znamko Almo. Ogledali smo si farmo 2500 kokoši, izdelavo testenin in rejo volov, ca. 50 glav. Vole v poletnem času pasejo na višinskih pašnikih, v zimskem času pa jih pitajo v hlevih, ki imajo značilnosti proste reje. Kokoši so pasme štajerke. Gojijo jih na prostem, dodatno pa jih krmijo po posebnem rotacijskem sistemu. Dnevno znesejo okoli 2000 jajc, ki jih označijo s posebno oznako. Proizvode iz jajc tržijo pretežno v domačem okolju, v gostinskih obratih, pa tudi na domu imajo lično prodajalno. Vključeni so v pašno skupnost 400 kmetij z območja Almenlanda, iz katere gre letno v proces 4000 volov. Živina je na paši od konca maja do konca oktobra. Meso tržijo pod svojo znamko, znotraj katere je program, ki skrbi za ohranjanje planinskih pašnikov in avtohtonega rastlinja. Osnovni cilj teh pašnih skupnosti je poleg proizvodnje

Na dvorišču vzorno urejene Schrenkove kmetije

V 50 let starem gozdu na posestvu Klammler

mesa tudi ohranjanje posebnih pasem govedi in seveda, kot že povedano, ohranjanje krajine.

Sledila je vožnja do posestva Klammler ter ogled gozdnih površin v spremstvu Huberta Klammlerja (energetski pooblaščenec za regijo, predavatelj gozdarstva na šoli, pionir na področju biomase in rabe gozdov). Ogledali smo si 50 let star gozd, ki je nastal po goloseku. Porasel je pretežno s smreko, veliko podmladka pa je jelke. Skrbijo za dovolj podmladka, da ne nastane velika škoda po divjadi. Vsak lastnik gozda mora usmerjati populacijo divjadi. Jelka ostaja vrsta, ki bo imela večji primat v prihodnosti, saj je bolj odporna. Gozd je bil predstavljen kot učni prostor, naši gozdarji pa niso nič komentirali in si predstavljali naše bogate sestoje, ki jih lahko s ponosom pokažemo vsakemu zemljanu.

Sledila sta kosilo pri GH Unterberger (Brandlucke) in vožnja v smeri Teichalm-

–Sommeralm v smeri Passail, ki na najvišji točki doseže 1720 metrov in obsega 250 km². Tam smo si lahko ogledali značilnosti krajine – travišča, skališča, močvirna območja. Upravitelji parka vzdržujejo tako stanje v sodelovanju z lastniki zemljišč z nameni ohranjanja rabe prostora in

Dr. Jurij Gulič, prvi z desne, je vneto prevajal vse razlage v nemščini.

trajnostni razvoj v povezavi z razvojem regijskega turizma in dobrega življenja. Težava, s katero se srečujejo, je drobna zemljiška posest. Trend je komasacija – združevanje in enostavnejše gospodarjenje s prostorom.

Glavni dokument parka je načrt. Upravitelji si prizadevajo za pridobitev dodatnih finančnih virov na nivoju deželne vlade in iz evropskih spodbud.

Visoke zeliščne grede pri Schroderjevih

Intenzivna izraba prostora za terasaste zeliščne ograde

Domiselno zgrajena zeliščna gredica na dvorišču Schroderjeve domačije

Kot zadnja postojanka nas je čakal še ogled zeliščarske delavnice Schroder. Ogledali smo si visoke grede za vzgojo in sušilnico zelišč. Popotnik bi težko zaznal te zeliščarske nasade med potjo tam mimo, saj so v hrib potisnjena hiša in objekti tako nezaznavni, da se gotovo sam ne bi ustavil. Tu se je najbolj odrazila povezanost ponudbe vseh deležnikov parka, ki so nam priporočili ogled te delavnice.

Povezanost in moč v takem načinu sodelovanja pa sta kot dobro prakso poudarila tudi oba direktorja, Damjan Oražem, direktor ZGS Slovenije, in dr. Darij Kocjančič, direktor Zavoda RS za varstvo narave, ki sta se tudi z veseljem udeležila ekskurzije.

Strokovna ekskurzija na Gorenjsko

Jože Urbanc

Člani Društva lastnikov gozdov Mislinjske doline smo si ogledali že marsikateri kotiček naše lepe Slovenije. Bili smo že v Beli krajini, na Dolenjskem, Notranjskem, v Prekmurju, v Avstriji in še marsikje drugje. Letos pa smo sklenili, da si ogledamo Gorenjsko.

Kljub meglenemu jutru se je Danica prav od srca nasmejala.

Obrat LIP v Bohinjski Bistrici. Druga spredaj z leve je gozdarka Tina. Zaradi večje varnosti vsi delavci nosijo odsevalne jopiče.

Na pot smo se podali v zgodnjih jutranjih urah. Naš prvi cilj je bil ogled obrata v Bohinjski Bistrici, kjer imajo žago in izdelujejo lepljene vezane plošče. Njihova želja je bila, da si njihove prostore ogledamo med malico, ker so pred časom imeli delovno nezgodo s smrtnim izidom in imajo poostren varnostni režim. Vendar so nas kljub manjši zamudi prijazno sprejeli ter nas razdelili v tri skupine in nam omogočili ogled. Dnevno razžagajo do

Dnevno zrežejo do 300 m³ hlodovine.

300 m³ hlodovine, ki jo v veliki meri uporabijo za izdelavo vezanih plošč. Nekaj odpadnega lesa pa tudi pokurijo za delovanje sušilnice. Načrtujejo povečanje

kurilnice, tako da bi tudi bližnje naselje ogrevali z lesno biomaso.

Na Bledu nam je mlada gozdarka Tina iz blejske enote Zavoda za gozdove Slovenije, ki nas je spremljala cel dan, povedala marsikaj zanimivega o poključkih gozdovih, pa tudi sicer je bila simpatična in pristrčna sogovornica. Vodila nas je po izredno ozkih ulicah Bohinja, kjer je bilo prostora na vsaki strani komaj kakšen centimeter. Spretni voznik Darko je izjavil, da je taka vožnja zahtevnejša od opravljanja izpita.

Pa vendar nam je uspelo priti v Gorjuše, kjer nas je pričakal revirni gozdar Zdravko Cesar. Na turistični kmetiji, kjer smo se tudi okrepčali, nam je predstavil

Gozdar Zdravko nam je prikazal izdelavo skodel.

Naše dame so imele izredno gobarsko srečo! To pa že niso več jurčki, ampak pravi kapitalni jurji.

Brez skupinske fotografije seveda ne gre!

izdelavo skodel na star način.

Ker pa tudi naši člani niso od muh in nekateri dobro poznajo to dejavnost, se je razvila kar pestra razprava o izbiri lesa, načinu priprave in tehniki kritja. Na Koroškem je bolj uveljavljen nekoliko drugačen način kritja in vsi smo bili enotnega mnenja, da je naš seveda boljši.

Odpeljali smo se naprej proti Pokljuki. Tam so nam podrobno predstavili Tekški center Pokljuka. Najbolj smo bili presenečeni, da imajo varčni Gorenjci na zalogi "lanski sneg". Vodja centra nam je razložil, da so naredili 2000 m³ umetnega snega, ga pokrili s filcem in nanj nasuli 30 cm sekancev. Ena tretjina se ga stali, dve

tretjini pa ga ostane in ga bodo kmalu uporabili, saj imajo prve tekme že 18. decembra.

Ob vrnitvi smo se ustavili še na parceli št. 65, kjer nam je gozdar Zdravko želel pokazati resonančno smreko. Resonančni les se uporablja za izdelavo glasbil in mora imeti najmanj 6 letnic na centimeter. Z vejo je udarjal po deblu in po zvoku ugotavljal, ali je resonančna. Žal nismo imeli sreče, da bi jo našli, pa tudi časa nismo imeli veliko, saj nas je na Bohinjskem jezeru že čakala barčica. Vkrkali smo se vanjo in popeljali na drugi konec, kjer pa nas je spet prevzel Darko in nas varno odpeljal domov proti Koroški.

Tekški center Pokljuka, zavrt v meglo.

Je resonančna ... ni resonančna ... je resonančna ... NI bila!

Mlad turistični vodnik nam je zelo lepo predstavil ladjico, jezero in hribe okrog njega.

Informativni gozdarski storži v septembru in oktobru 2015

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.

ZGS OE SG

Jesen se hitro poslavlja. Za nami sta jesenska meseca september in oktober. Oba imata zanimivi staroslovenski imeni. September je kimavec, oktober je vinotok. Manj znano je nam tudi drugo staro slovensko ime za oktober, to je kozoprsk, po prskanju koz. Je pa že bolj prijetno in tekoče ime po vinu kot pa po kozah ...

Vreme je bilo letos trti in vinogradnikom zelo naklonjeno. Pravijo, da bo letošnja letina rekordna tako po količini kot po kvaliteti. Sprememba vremena oz. segrevanje ozračja se pozna tudi na Koroškem. Vse več je na Koroškem mini vinogradnikov ali "brajdarjev", malih gojiteljev kakijev, limon in posameznih figovih dreves. Kašna pa sta bila vremensko na Koroškem deveti in deseti mesec letos?

V povprečju je bil september sorazmerno toplel kljub prevladujočemu oblačnemu do delno oblačnemu vremenu. Več oblačnosti smo imeli v nižinskih predelih kot v višjih. Podobno je bilo tudi v oktobru. Septembrskega dežja ni bilo veliko. Več deževnih padavin je bilo od 23. do 26. septembra. Pojavljale so se različno lokalno in časovno. V višjih legah se je ohladilo 6. septembra, sneg je za kratek čas pobelil vrhove nad 2000 m. Bela ni bila samo Kredarica, ampak tudi Peca. Najnižje septembrske temperature so bile 3 °C (22. 9.) najvišje pa okoli 30 °C (1. 9.). Najbolj toplo obdobje v septembru

Kmetija Novak v Koprivni

je bilo od 14. do 21. septembra. Septembrske temperature so bile idealne za razvoj podlubnikov, še posebno smrekovih lubadarjev. Sveža žarišča lubadark so se pojavila tudi v septembru, v oktobru je večina s podlubniki naseljenih dreves imela še zelene krošnje, lubje pa je odpadlo. Ptičji doktorji so temeljito obdelali napadena drevesa. Z rentgensko natančnostjo so naključvali lubje in si postregli z lubadarji. Dodatno so prekinili pretok sokov v že slabo vitalnih drevesih in povzročili odpadanje lubja z njih.

Na Koroškem je bil oktober hladnejši kot september, a v povprečju toplejši od oktobrov v preteklosti. Zaradi nižinske oblačnosti in megle je bilo v nižinah več

Oktober je mesec požarne varnosti

oblačnih dni. Nižinska oblačnost in megla sta pogostokrat segali do nadmorske višine 1400 do 1600 m. Dež je bil prisoten od 6. do 15. oktobra, bolj intenzivne so bile padavine od 11. do 15. oktobra. Lokalno so močnejše padavine povzročale težave 15. 10. v Šentlenartu (meteorna voda), na cesti Troblje–Pameče in v Podgori (zemeljski plaz). 10. Septembra je sneg pobelil Kredarico in višje vrhove. Beli so bili tudi koroški vrhovi. 19. septembra je

Na vrhu pohorskih planj - Kope

Štirikolesnika na smučišču Kope

upočasnile razvoj podlubnikov, so imeli terenski gozdarji veliko dela z lubadarskimi žarišči. Hitro odkritje in sanacija žarišča prepreči prekomerno namnožitev podlubnikov v naslednjem letu. Lastnike gozdov opozarjamo, da večina podlubnikov prezimuje v tleh in pod lubjem napadenih dreves. Večina podlubnikov, med njimi tudi veliki smrekov lubadar ali knaver, prezimuje pri

podlubnikov. Učinkovit ukrep zatiranja podlubnikov je odstranitev skorje in uničenje podlubnikov, ki prezimujejo v skorji.

September in oktober sta bila zelo primerna za izvajanje gojitvenih del, stekle so tudi priprave na jesensko sadnjo. Obseg sadik za jesen je bil manjši kot spomladi. V načrtu smo imeli pogozditi manjše po žledu poškodovane površine, ki so

Kosmata gorska javorja

snežilo nad 1100 m nadmorske višine (Črni vrh, nad Ošvenom pod Uršljo, Kope in Črni vrh na Pohorju ...). Najnižje dnevne oktobrske temperature so se gibale od 1 (2. 10.) do 12 °C (23. 10.), najvišje pa od 7 (19. 10.) do 18 °C (4. 10.).

Zadnjega oktobra smo bili Korošci mirni, ker ob 19.26 uri nismo čutili potresnih sunkov, saj je bilo središče potresa v bližini Mirne na Dolenjskem.

Kljub oktobrskim "ohladitvam", ki so

Rakova tvorba na smrekovi korenini

nas pod skorjo napadenih dreves. V skorji ostanejo tudi, ko ta odstopi od debla in odpade. Odrasli hrošči pozimi otrpnejo in preživijo pod lubjem in v zemlji tudi pri temperaturi zraka -20 °C. Zato je zelo pomembno, da čim več lubadark odstranimo iz gozda, preden odstopi lubje oz. ko je lubje še v tesnem stiku z deblom. Sanitarna sečnja lubadark v primeru, ko vsa skorja odpade od debla že v gozdu, ne vpliva na zmanjšanje številnosti populacij

Smrekov obrod

načrtovane v "žledovem" sanacijskem načrtu v okviru PRP 2014–2015. Zelene luči za izvajanje teh del še ni. Določena gojitvena in varstvena sanacijska dela v po žledu poškodovanih gozdovih so prevzeli gozdarji javne gozdarske službe, sofinanciranje teh pa še ni možno. Obračunana in sofinancirana so bila in bodo redna gojitvena in varstvena dela iz nacionalnega programa glede na razpoložljiva finančna sredstva.

Na Zgodovinski gozdni učni poti Stari grad nad Radljami ob Dravi

V septembru in oktobru smo izvedli pregled semenskih objektov, kjer bodo ali pa so že delavke in delavci Omorike za potrebe ZGS pod nadzorom gozdarjev nabirali semena in storže. V nižinskih in posameznih višinskih predelih so močno

obrodile smreke, rdeči bori slabo, srednje gorski javorji. 29. septembra je bil pod nadzorom dr. Nikice Ogriza izveden jesenski pregled sadik in sadilnega materiala v drevesnici Omorika na Muti.

Lepi septembrski dnevi so bili primerni tudi za pohodništvo. Prijetno je bilo organizirano pešačiti od 17. do 19. septembra po E6 od Ivnika (Eibiswald) do grada Vodriž. O pohodu in ostalih aktivnostih ob 40-letnici E6 ali Ciglarjeve poti smo v *Viharniku* že poročali.

Bolj moker zaradi dežja je bil že tradicionalni, a kljub dežju obiskan pohod prvo soboto v septembru po GTP Plešivec.

3. oktobra so se zbrali ljubitelji narave na Volovici na Pohorju, kjer so se udeležili čistilne akcije pohorskih planj v okviru mednarodnega programa ohranjanja planj in drugih ekosistemov Suport. Akcija je bila uspešna.

V okviru projekta Suport je bila 20. oktobra organizirana tudi strokovna

ekskurzija v krajinski park Almenland na avstrijsko Štajersko. Kaj več o tem dogodku si preberite v tej številki *Viharnika*.

30. oktobra so se zbrali na Mislinjskem Pohorju (Komisija, Glažuta) lovci in prijatelji lova na že tradicionalnem lovu v državnem lovišču. Kljub neuspelemu ulovu je bilo druženje pod pohorskimi smrekami zelo zanimivo in prijetno.

Letos je narava hitro aktivirala program odpadanja listja z dreves, še posebno intenzivno v drugi polovici oktobra. Tudi macesen se je hitro obarval in začel odmetavati iglice. Stari rek pravi, če padejo macesnove iglice rja sneg, potem ne bo huda zima. Če pade sneg na iglice, potem pa bo. Pa se podajte v gozd in preverite, kakšna bo zima. Morda boste med ogledom videli in ugotovili kaj bolj zanimivega, kot je podano v septembrsko-oktobrskih viharniških storžih.

Osrednja prireditev ob 40-letnici E6

Gorazd Mlinšek

Letos mineva 40 let evropske pešpoti E6 od prelaza Radelj do Jadrana. Zanimiva pohodniška pot povezuje zanimive in pestre predele Slovenije od severa proti jugu. Oče poti je gozdar Milan Ciglar, v spomin nanj so pot imenovali tudi Ciglarjeva pot.

Pot je namenjena tako domačim kot tujim pohodnikom, saj slovenski del povezuje Baltik z Jadranom. V štiridesetih letih se je ob poti zgodilo veliko zanimivih in prijetnih dogodkov, saj je na njo navezanih veliko ljudi – gozdarjev in planincev, ki skrbijo za pot, kontrolorjev imetnikov žigov, domačinov, mimo katerih je speljana pot, številnih pohodnikov, gostincev in turističnih delavcev, ki s pomočjo poti promovirajo lepote naših krajev in svojo dejavnost ...

Letos je bilo ob praznovanju okroglega jubileja E6 izvedenih kar nekaj dogodkov. Eden med njimi je bil tudi pohod po koroškem delu poti. Od 17. do 19. septembra 2015 smo se podali na pohod od Ivnika (Eibiswald) do grada Vodriž. Osrednja prireditev pa je bila 15. oktobra 2015 v predverju Gozdarskega inštituta Slovenije, ki je tudi zelo primeren prostor za najrazličnejše likovne in druge razstave. Prireditev je potekala pod pokroviteljstvom predsednika države Boruta Pahorja. Na prireditvi so odprli zanimivo razstavo o E6 skozi 40 let.

Obiskovalcem je bil predstavljen zelo slikovit in raznolik zbornik »40 let evropskih pešpoti v Sloveniji«. O pomenu poti in delovanju Komisije za evropske pešpoti Slovenije (KEUPS) je spregovoril predsednik komisije Jože Prah, zanimivo je bilo prisluhniti tudi drugim govornikom predstavnikom vseh organizacij in inštitucij, ki so povezane s to evropsko pešpotjo. Zelo poetičen je bil dolgoletni sodelavec in nekdanji predsednik KEUPS Tone Lesnik, ki je s potjo aktivno povezan vseh 40 let. Med najbolj aktivnimi od postavitve poti do danes je tudi Pečolarjeva Minka z Razborja, ki kljub starosti še vedno z veseljem sprejema domače in tuje pohodnike. Obema Koroščema se je Jože Prah zahvalil za neprekinjeno sodelovanje in jima izročil lepi darili. Prireditev so popestrili glasbenik Dejan Jakšič in članice Društva kmečkih

žena Svibno-Radeče. Zadovoljni in siti smo zapuščali Ljubljano z mislijo, da se na naslednjič srečamo tudi na poti!

Zapomnimo si na razstavi poudarjen verz:

»Kdor hodi, je vedno pred časom!
Kdor hodi po evropskih pešpoteh, je nekaj desetletij pred časom!
Kdor hodi po slovenskem delu evropske pešpoti, je skoraj pol stoletja pred časom!
In ta čas je vedno zdaj!«

Jože Prah (desno) se je zahvalil za 40. letno delovanje na evropskih pešpoteh Minki Mirkac - Pečolarjevi Minki in Tonetu Lesniku

Priprave na deseto licitacijo vrednejšega lesa v Sloveniji

Društvo Lastnikov gozdov Mislinjske doline in Zveza lastnikov gozdov Slovenije v sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije v začetku leta 2016 organizirata jubilejno deseto licitacijo vrednejšega lesa, ki bo tudi tokrat potekala v Slovenj Gradcu. V ta namen si organizatorji še posebej prizadevajo, da bi bila jubilejna licitacija kar se da uspešna.

Tudi tokrat bi kupcem radi predstavili najkvalitetnejši les iz naših gozdov, ki bi bil tudi kar najbolje prodan.

Časovni potek licitacije

AKTIVNOST	DATUM
Dovoz hlodov na prostor licitacije	4. 1. 2016–15. 1. 2016
Ogled za kupce	23. 1. 2016–2. 2. 2016
Odpiranje ponudb	2. 2. 2016 ob 10. uri
Dan odprtih vrat	11. 2. 2016 od 10. do 16. ure (odprtje ob 10.30 uri)

Vse lastnike gozdov, ki s prodajo sortimentov želijo sodelovati na licitaciji, bi radi opozorili, naj pred izbiro lesa za

prodajo na pomoč pokličejo gozdarskega strokovnjaka (revirnega gozdarja Zavoda za gozdove Slovenije), ki bo svetoval tako

pri izbiri kot tudi pri krojenju lesa. Paradni drevesni vrsti sta še vedno gorski javor in oreh, zaželene pa so tudi sadne in druge redke drevesne vrste.

Ob tem je treba še posebej poudariti, da je najpomembnejša kakovost lesa, saj le tak les pri specializiranih kupcih doseže najvišje cene.

Za vsa vprašanja v zvezi z izbiro dreves za posek naj se zainteresirani ponudniki visoko kakovostne hlodovine posvetujejo s svojim revirnim gozdarjem, v zvezi z organizacijo prevzema sortimentov pa je na voljo kontaktna oseba pri najbližjem društvu lastnikov gozdov oziroma pri:

Društvu lastnikov gozdov Mislinjske doline, Jože Jeromel, tel. 041 321 099

Zvezi lastnikov gozdov Slovenije, Veronika Valentar, tel. 051 317 105

Jože Mori, tel. 041 657 546, e-naslov joze.mori@siol.net

Gozd navdušuje učence OŠ Podgorje pri Slovenj Gradcu

Avtorji: učenci podjetniškega in eko krožka OŠ Podgorje pri Slovenj Gradcu

Tako Slovenija kot naš domači kraj Podgorje imata enkratne naravne danosti. Zgodba o zelenem je vpeta v našo čudovito neokrnjeno naravo, ki jo moramo znati ceniti tako krajani kot obiskovalci. Naravne danosti predstavljajo predpogoj za razvoj zelenega, odgovornega turizma. Slednje nam je dalo idejo za naše raziskovanje.

Odločili smo se, da bomo v letošnjem šolskem letu ponovno sodelovali pri nacionalnem projektu "Turizmu pomaga lastna glava", ki na naši šoli poteka pod mentorstvom Aleksandre Hovnik in komentorstvom Majde Tamše Horvat. V okviru projekta bomo naše dosedanje delo nadgradili. Zgodbo *Tisti grad tam nekje*, ki je v lanskem letu izšla v knjižni obliki, smo spremenili v dramsko besedilo. Igro bomo uprizorili na odru in jo predstavili tudi na naši učni poti ob njenem odprtju. Ob gledališkem ustvarjanju se nam je porodila ideja, da k sodelovanju povabimo znanega slovenskega igralca, Igorja Štamulaka. Igralec je vabilo z veseljem sprejel in se nam že večkrat pridružil na vaji. Prav tako pa je že potrdil svojo udeležbo na premieri

Gostje okrogle mize v družbi učencev in mentorice. Od leve proti desni - zadaj: Matjaž Ramšak, Silvo Pritrznik, Majda Tamše Horvat, Marica Umek, Aleksandra Hovnik, Peter Cesar; spredaj: Mateja Bricman, Tilen Blodnik, Tadej Pongrac, Nevenka Uran, Filip Štumpfl, Maj Podgoršek, Dominika Perše, Lea Glažar, Larisa Paradiž, Metod Perše, Patrick Küzmič.

naše igre. Njegova sproščenost, dobra volja in spodbuda nam dajejo še dodatno motivacijo za raziskovalno delo.

Sodelovanje pri projektu "Turizmu pomaga lastna glava" vključuje izdelavo turistične naloge in predstavitev turističnega izdelka na turistični tržnici, ki naj bi imel možnost dejanske uresničitve. Omenjena zgodba – igra – predstavlja en del turistične ideje, drugi del pa je zelena ureditev učne poti v neposredni okolici naše šole. Našo turistično idejo moramo pripraviti čim bolj inovativno in atraktivno. Pri predstavitvi opravljenega dela na

turistični tržnici moramo dati poudarek komunikaciji z okolico kot na pravem turističnem sejmu, k sodelovanju moramo povabiti predstavnike turističnega društva, občine in drugih služb oz. strokovnjake, ki so povezani z raziskovalno tematiko, zato smo v začetku novembra organizirali okroglo mizo s strokovnjaki. Veseli in ponosni smo, da so si vzeli čas za nas: predstavnik Zavoda za gozdove Slovenije, revirni gozdar na KE Slovenj Gradec Matjaž Ramšak, predsednik Turističnega društva Slovenj Gradec Peter Cesar, direktor Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec

Silvo Pritrznik in predstavnica Vaške skupnosti Podgorje Marica Umek ter ravnatelj mag. Aljoša Lavrinšek. Gostje so nas počastili s svojim obiskom in nas že na začetku okrogle mize s spoštljivim pozdravom postavili na pomembno mesto. Pri našem raziskovanju imamo še kar nekaj odprtih vprašanj, zato smo gostom zastavili vprašanja, katerih odgovori nam bodo pomagali to našo učno pot narediti zanimivo, uporabno, praktično, ustvarjalno, drugačno in predvsem takšno, na katero se bomo z veseljem podali tako mi kot tudi drugi pohodniki, ki boste prišli v našo družbo.

Prijetno in koristno druženje z gosti ni le eden izmed naših prijetnih šolskih spominov, ampak koristen napotek za naše nadaljnje delo in neprecenljive izkušnje. Navdušenost gostov nad našo predstavitvijo dela, idejami in smelimi načrti nam je dalo smernice, ki nas bodo pripeljale na zeleno "zeleno pot", ki vodi do gradu Wiederdriess. Naše skupno srečanje se je končalo z obljubo, da začrtano delo skupno nadaljujemo in se še kdaj srečamo, izmenjamo ideje, predloge, rešitve in se na koncu skupaj podamo na našo učno pot.

Maketa učne poti je pritegnila pozornost gostov.

Gostje okrogle mize pri razpravi

Učenci – mladi raziskovalci so z zanimanjem sodelovali pri skupni razpravi okrogle mize.

Kmetija Krevh v Podgorju

Mirko Tovšak

Tokrat smo obiskali kmetijo Krevh v Podgorju. Čeprav je uradni naslov te kmetije dejansko v Podgorju, pa jo bomo našli, če bomo potovali iz Podgorja v smeri Dobrovske vasi, kjer se malo pred zaselkom Srednje odcepi makadamska cesta na nekoliko višji predel, sicer dobro viden tudi s ceste, ki pelje iz Vodriža proti Podgorju. Na tem delu so tri kmetije: Krivčeva, Ažnohova in že omenjena Krevhova kmetija.

Ko smo se po predhodni najavi oglasili pri njih, so bili doma skoraj vsi člani družine: starejši oče Anton z ženo, gospodarja na kmetiji Jože in Danica in njihov sin Mitja. Skorajda nam je bilo nerodno, ker smo jih zmotili sredi največje priprave mlečnih izdelkov v njihovih za to posebej pripravljenih prostorih. Po krajšem pogovoru so nas nato gostoljubno povabili v stanovanjske prostore, kjer preživljata svoj *avcu* najstarejša člana družine: oče Anton in njegova žena. Naj omenimo še to, da bosta prihodnje leto proslavila 55 let skupne življenjske poti, sta pa še vedno čila iz zdrava, tako da lahko po svojih močeh vsakodnevno pomagata pri lažjih opravilih na kmetiji.

Krevhova kmetija je nastala z delitvijo Ažnohove kmetije, kjer je bil tudi rojen oče Anton. V tej družini je bilo kar devet otrok,

Oče Anton z ženo v svojem domovanju na avcu

ker pa je to kmetijo prevzel sin Franc, so v zapuščinski oporoki dodelili del kmetijske zemlje pri tako imenovani Ažnohovi bajti sinu Antonu. Stanovanjski objekt Ažnohove bajte je bil takrat povsem v ruševinah, tako da je moral novi gospodar na tem posestvu zgraditi nov stanovanjski objekt s hlevom. Pri tem mu je vseskozi zvesto pomagala žena, ki je nosila največje breme opravil na kmetiji, oče Anton pa si je poleg dela na kmetiji poiskal še dodatno zaposlitev, saj velikost kmetije ni zadoščala za preživetje celotne družine. Kmetija je takrat premogla vsega 5 ha obdelovalne zemlje in 3 ha gozda, zato tudi ni bilo pričakovati, da bi lahko na takšnih površinah zagotavljali dovolj dohodkov za preživetje družine. V zakonu sta se jima namreč rodili dve hčerki Danica in Silva, oče pa je iskal dodatno zaposlitev, nekaj časa na takratni kmetijski zadrugi v

Jože, sin Mitja in Danica so gonilna sila na kmetiji.

Podgorju, preostalo redno zaposlitev pa je našel na podgorski osnovni šoli kot hišnik. Tudi danes kmetija ne premore več veliko lastnih kmetijskih površin, nekaj zemlje so sicer dokupili, tako da imajo danes v posesti približno 5 ha lastne obdelovalne

Kmetija Krevh s stanovanjskim objekti

zemlje, preostali del obdelovalnih površin pa imajo v najemu.

Za gospodarjenje na Krevhovi domačiji je bila izbrana hčerka Danica. Tja je v času, ko je bil zaposlen še na Kmetijski zadrugi Slovenj Gradec, pogosto zahajal tudi odkupovalec živine Jože Krevh z Legna. Iz tega poznanstva se je porodila ljubezen, ki sta jo okronala s poroko, s tem pa je bilo tudi zagotovljeno nasledstvo na Krevhovi domačiji. Ob prevzemu kmetije sta mlada gospodarja začela gospodariti na novih temeljih. Zavedala sta se namreč, da ob tako omejenem obsegu kmetijske proizvodnje ne moreta zagotoviti socialne varnosti za vse družinske člane, zato sta povečala hlevske kapacitete in začela z intenzivno pridelavo mleka. Danes obdelujejo okrog 28 ha zemljišč. To jim zadošča, da lahko vzdržujejo več kot 60 glav goveje živine, od tega 30 krav mlekaric. Letno namolzejo okoli 200.000 l surovega mleka.

Mama Danica in sin Mitja pripravljata jogurte.

Nemirni duh novih gospodarjev na kmetiji in želja po razširitvi dejavnosti sta spodbudila sina Mitjo, da je na svoje ime registriral še dodatno kmetijsko dejavnost. Tako danes na njivskih površinah pridelujejo še toter, konopljo, jagode, piro in ajdo. Vse te pridelke tudi predelajo v ustrezne izdelke za prehrano, kot so konoplino in totrovo olje, ajdova in pirina moka, del mleka pa doma predelujejo tudi v sire, jogurte in skuto. Nasajenih imajo okrog 3000 sadik jagod, pred kratkim pa so začeli tudi z gojenjem prosa.

Oddajajo tudi prostor za piknike, kjer lahko zainteresirani najamejo pripravljene objekte in organizirajo najrazličnejša srečanja.

Svoje pridelke in izdelke razen surovega mleka in klavne živine tržijo pretežno na domu, po potrebi tudi razvažajo interesentom po domovih, redno pa so prisotni na tržnici v Velenju. Moto "Dobrote izpod gora" imajo zapisan na svoji vizitki in avtomobilu za razvoz izdelkov in dokaj dobro ponazarja njihovo dejavnost.

Dokaj pestra dopolnilna dejavnost na kmetiji torej, ki pa terja veliko dela in angažiranosti vseh članov družine. Pri tem

Proizvodi in izdelki s Krevhove kmetije

jim je v veliko oporo sin Mitja, ki je tudi predviden za novega gospodarja na Krevhovi kmetiji. Resnici na ljubo je treba omeniti, da je pravzaprav Mitja tista gonilna sila, ki išče nove in nove možnosti dodatnih dejavnosti. To mu tudi dobro uspeva ob razumevanju očeta in mame in

ob pomoči starih staršev. Tako lahko Krevhovo domačijo štejeemo v sklop družinskih kmetij, kjer se ob sočasnem sožitju kar treh generacij rojevajo nove oblike pridelave, predelave in samostojnega trženja kmetijskih proizvodov.

4. tradicionalni praznik ekoloških kmetij v Slovenj Gradcu

Martina Cigler, dipl. inž. agr.

Foto: Ivan Merljak

V zadnjem desetletju se je pojem "ekološko" že kar zasidral v miselnosti ljudi, zato ni nič čudnega, da vse več posameznikov na tržnicah in stojnicah poišče ekološko zelenjavo in ostale predelane proizvode, od olja, mlečnih izdelkov, mesa moke in pekovskih izdelkov ter jajc do sadja v vseh oblikah, prav tako sokov in kisa in še mnogih drugih.

Društvo ekoloških pridelovalcev in predelovalcev Deteljica s sedežem v Celju ima že kar lepo število članov oz. članic, ekoloških kmetij iz vse Slovenije, tudi iz oddaljenega Čadrga, vasice v hribih blizu Kobarida. In prav iz Čadrga se nam vsako leto pridruži na našem prazniku v Slovenj Gradcu Ekološka kmetija Bončina, znana po izdelkih iz mleka, najbolj po ekoloških sirih.

Tako sem tisto nedeljsko jutro, 20. 9. 2015, kar zgodaj zjutraj imela čast sprejeti gospoda Bončino, ki je v naše kraje

prispele prvi. Stojnice so že čakale na kmete in vse je potekalo v veselem pričakovanju dogodka. Kmalu se nam je pridružil Jože Ledinek, p. d. Ržen, vedno aktivni predsednik Deteljice, idejni vodja pri organizaciji Biopraznika in drugih projektov. Počasi so prišli vsi sodelujoči kmetje ter pripravili stojnice. In imeli smo kaj videti; pritegnila me je stojnica, na kateri se je predstavljala Biopivovarna z

ekološkim pivom, tudi z okusom maline, ki je posebnega okusa, pa pekovski izdelki, različni kozarčki s čemaževim, rukolinim in zelenim pestom, z moko, zelišči, želodovo kavo, svežo zelenjavo in sadjem. Vsako leto se nam pridruži tudi Patricija iz Štajerske, ki ponuja ekološko kozmetiko. Vse stojnice so bile zanimive in dobro obiskane. Manjkali niso niti suhomesnati izdelki in ovčji sir. In ker vsako leto povabimo

Z leve: Andrej Čas, župan MO Slovenj Gradec, Darja Vrhovnik, KOR TV, Jože Ledinek, predsednik Deteljice, in Martina Cigler, moderatorica prireditve

kakšnega posebnega gosta ali gostjo, ki nam pripravijo krajše predavanje na temo pomena ekološkega kmetovanja in na ta način pridelane hrane, smo tokrat dobili prav posebno gospo, in sicer se nam je na odru pridružila Marija Merljak, univ. dipl. inž. živil. tehn., strokovnjakinja za zdravo prehrano, redna sodelavka pri oddaji Dobro jutro na Prvem programu TVS. Gospa prihaja iz Cola pri Ajdovščini in ker se govori, da imajo Primorci živahen temperament, je to Marija več kot potrdila. Z navdušenjem nam je spregovorila kar z odra in z zanimanjem smo ji prisluhnili. Kaj njenega gotovo najdete, če malo pobrsate po spletu, kjer so tudi njeni kontaktni podatki, in prepričana sem, da vam bo z veseljem svetovala, če jo boste kdaj poklicali ali ji pisali. Poleg nje se nam je na odru s krajšim predavanjem pridružil tudi Mitja Zupančič, strokovnjak za ekološko kmetovanje, svetovalac iz KGZ, izpostava Celje. Tudi njegovim besedam smo pozorno prisluhnili. In tako se je čas kar prehitro prevesil v popoldanske ure.

Na samem bioprazniku pa smo imeli

Biopraznik v Slovenj Gradcu

Marija Merljak si je v družbi Mitje Zupančiča, strokovnjaka za ekološko kmetovanje pri Kmetijsko gozdarski zadrugi Celje, z zanimanjem ogledala stojnice.

tudi nagradno igro, in sicer so vsi kupci ob nakupu pri kateri od stojnic dobili anketo, ki so jo izpolnili in tako sodelovali v nagradnem žrebanju. Nagrade so bile lepe; podarili smo pet revij našega društva *Ekodeteljica*, na katero smo ponosni, glavni dobitek pa sta bila dva *ekozabojčka*, v katera so svoje pridelke darovali vsi sodelujoči *ekokmetje*. Srečni izžrebanki sta bili Jožica iz Velenja in domačinka Anica Cokan. Vsi izžrebanki so bili z nagradami zadovoljni.

Pa tudi brez glasbe od jutra pa tja do 12. ure ni šlo. Program so nam popestrili mladi simpatični fantje, domačini, združeni pod imenom Ansambel OK. Kasneje pa se

nam je na odru pridružil Franc Šmit z Raven na Koroškem, vodja Harmonikarskega orkestra Šmit ter nam za kratek čas zaigral poskočne viže. Povezovanje programa so tudi letos zaupali meni, za kar se predsedniku Deteljice iskreno zahvaljujem. Prav tako se zahvaljujem ponudniku gostinskih storitev, ki je poskrbel za naše želodce in nam pripravil okusne *biovampe*. To je bilo Mesarstvo in gostinstvo Lečnik z Raven na Koroškem. Zahvaljujem se tudi županu MO Slovenj Gradec Andreju Času, ki nas je tudi tokrat v imenu občine podprl ter nam zagotovil podporo še v prihodnje.

**Zavarovalnica
Maribor**

*Za zimske
radosti brez skrbi.*

Rešitev počitniških zapletov na:
www.ZavarovalnicaMaribor.si / 080 19 20

Iz majhnega zraste veliko

Nevenka Knez

Zunaj je že stisnil mraz, ki nas opozarja, da prihaja zima. Pospravljamo še zadnje pridelke s polj in vrtov. "Neumen kmet ima debel

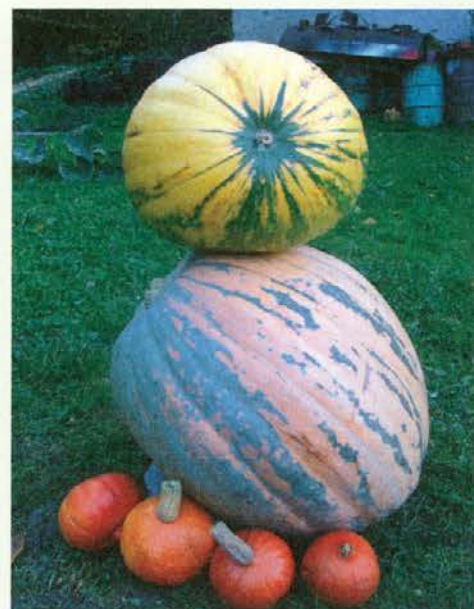
Drugi, ki letos nismo imeli take sreče, da bi pri nas zrasle buče velikanke, smo morali uporabiti več domišljije. Pri Polanarju na Selah smo s pomočjo drobnih buč naredili takšnega "bučnega dedija".

Umetnija iz buč pri Kresniku na Vrhah, ki jo obkrožajo mama Mojca, hči Simona in vnukinja Sara.

krompir," so pravili včasih naši dedki in babice, ki so tako tolažili svojo zavist, ker je bila sosedova letina lepša in boljša. A ni večjega zadovoljstva, ki nam ga lahko daje mati narava, ko ob spravilu naletimo na pridelke nenavadnih oblik in velikosti.

Lepo sončno, a že jesensko hladno soboto sem se oglasila pri Kresniku na

Vrhah. Tam mi je že na pročelju hiše pogled pritegnila buča velikanka, ki je v svojih jesenskih barvah sijala na bližnji njivi. Ko jo je gospodar Janez skotalil z njive, je ob tehtanju ugotovil, da je krepko preseгла 60 kg. Skupaj z vnukinjo Saro je svoj bogati pridelek pripravil kot imenitno bučno dekoracijo ob praznovanju noči čarovnic.

V reviji *Viharnik* bomo z veseljem predstavljali okolico različnih koroških kmetij in skupaj s krajinsko arhitektko Kristino Ravnjak raziskovali tipičen koroški vrt ter tako poskrbeli, da bo naša okolica sčasoma bolj prepoznana in preprosto lepa, kot si Koroška zasluži. Vabljeni, da pokažete interes za obisk (sporočite nam na 031 369 514 ali kristina.ravnjak@gmail.com), za brezplačno krajinsko arhitekturno svetovanje in predstavitev vaše kmečke domačije pa poskrbimo mi.

Zimske mesece izkoristimo za načrtovanje vrta

Kristina Ravnjak, dipl. inž. kraj. arhit. (UN)

Je vaš vrt v teh novembrskih dneh vedno bolj prazen in siv? Vse dokler ga ne prekrije sneg, imamo idealno priložnost, da v njem prepoznamo koticke, ki bi jih radi spremenili oziroma izboljšali. Za načrtovanje si vzamemo dovolj časa in tako med prihajajočimi zimskimi meseci s pomočjo literature, primerov dobrih praks in morebitne pomoči krajinskega arhitekta pripravimo načrt, ki je podlaga za vse nadaljnje delo v vrtu.

V lepem vremenu lahko tudi pozno v jeseni še vedno kaj postorimo, posadimo še nekaj čebulic tulipanov ali v

Cene kvalitetnih sadik so lahko zelo visoke. Svetujemo vam, da se pred nakupom o izbranih rastlinah dobro poučite, na načrt pa jih vrišete v njihovi končni velikosti. Nakup rastlin opravite v specializirani drevesnici ali vrtnariji, kjer vam lahko dodatno svetujejo glede nege, sadilnih razdalj in podobnem.

zelenjavnem vrtu uredimo visoko gredo. Če čez dan še ne zmrzuje, je jesen sicer najugodnejši čas za zasajanje dreves in grmov, saj imajo skozi zimske mesece večje rastline ogromno časa za optimalno razrast korenin, veliko bolje pa je, da se prenove vrta lotevamo po načrtu in tako preprečimo kasnejše presajanje in druge časovno ali stroškovno zahtevnejše spremembe.

Stopnje pravilnega načrtovanja vrta

1. ANALIZA: Popišemo in ovrednotimo trenutno stanje vrta

Ko se načrtno lotimo urejanja okolice naše hiše ali pa kmetije kot celote (z željo, da bi celotna ureditev imela smiselno zgodbo, ki bo pisana na kožo nam in našim obiskovalcem), trenutno stanje vrtnega prostora dokumentiramo s čim več fotografijami, pripravimo pa tudi tlorisno podlago vrta, kjer v izbranem merilu označimo parcelne meje, hišo in

Pogosto je za dober občutek vrta kot celote bolje upoštevati pravilo "manj je več" in skozi celotno vrtno ureditev le ponavljati različne skupine rastlin. Tudi teksture in različni odtenki zelene v kombinacijah z drugimi materiali v vrtu so lahko izredno zanimivi.

druge grajene objekte ter vse vrtno in druge elemente, ki jih nimamo namena spreminjati (poti, obstoječi tlaki, inštalacije pod zemljo ...). Če se lotevamo prenove posameznih zasaditev, bodo realne mere in oblike gredic, ki jih zasajamo, še toliko bolj pomembne, hkrati pa moramo označiti tudi vse obstoječe rastline in prazne prostore med njimi.

2. KREACIJA: Upoštevamo želje uporabnikov prostora

Ko izdelamo tlorisno podlago obstoječega stanja, razmislimo o željah vseh uporabnikov obravnavanega vrtnega prostora. Po točkah ali kar na tlorisno podlago vrta smo pri analizi zapisali, kaj je v obstoječem vrtu dobrega in kje smo zaznali določene težave. Sedaj z vnosom novih elementov, ki jih primerno oblikujemo in postavimo v prostor, začnemo na papirju pripovedovati novo zgodbo prostora. Verjetno ena skica ne bo dovolj, prva rešitev nam zagotovo ne bo všeč, saj ni pomembna le funkcionalnost urejenosti, temveč tudi oblika, ustvarjanje

Zimske mesece lahko zunaj popestrimo tudi s prisrčnimi naravnimi dekoracijami.

S premišljenim izborom rastlin postane kreacija ureditve okolice čudovita zgodba prostora. Ta rdečelistna leska pestri vhod na turistični kmetiji Lešnik pri Slovenj Gradcu.

Z vključevanjem zimzelenih rastlin in različnih habitusov, oblik ali siluet grmov in dreves bomo svoj vrt popestrili tudi v bolj sivih mesecih.

posebnega ambience in uporaba materialov, ki so nam všeč.

Najboljše prostorske rešitve vedno nastanejo s sodelovanjem različnih strok in usklajevanjem interesov. Vsega zagotovo ne bomo mogli uresničiti, s pomočjo strokovnjaka pa bomo morda odkrili priložnosti, ki jih sicer sami sploh ne bi zaznali. Če se odločimo za tako pomoč, bo dober krajinski arhitekt poskrbel za usklajeno delo od ideje do izvedbe in celo do samega vzdrževanja, ki je ključnega pomena za samo uporabo vrtnega prostora in njegovega razvoja v prihodnje.

3. IZVEDBA IN VZDRŽEVANJE

Če želimo, da bi bil naš vrt nekaj posebnega, se moramo najprej zavedati, da je za lep in uporaben vrt treba kar nekaj dela, znanja in izkušenj, potrpežljivosti ter prilagajanja. Vsak lastnik določenega zemljišča naj se najprej vpraša, kaj od svojega vrta pričakuje in kako bi lahko te želje uresničil na čim bolj enostaven in etičen način. Z lastništvom nosimo odgovornost za to, kar je in postane naše zemljišče. Prav je, da so vrtovi urejeni po naših željah, četudi postopoma, v skladu z našimi možnostmi, v tem pa je prednost načrta, ki nas vodi do končnega cilja. Pri

Uporabna in okrasna rastlina hkrati: pravi kostanj, *Castanea sativa*, ki lahko postane motiv za nov drevored.

izvedbi kakršnekoli vrtno ureditve je še kako pomembno, da upoštevamo vremenske pogoje in tako naš sanjski vrt uresničimo šele, ko je za to primeren čas.

Za vaše pobude in dodatne informacije sem na voljo!

Kristina Ravnjak, dipl. inž. kraj. arhit. (UN)
 E: kristina.ravnjak@gmail.com
 W: www.gartgarden.com
 T: 031 369 514
 FB: https://www.facebook.com/gartgarden

Pridelek, da je kaj!

Jožica Tamše vzgaja svoje vrtnine na vrtnih površinah ob župnišču v Slovenj Gradcu. Letos je vzgojila nenavadno velike paradižnike; eden izmed njih, ki ga vidite na fotografiji, je tehtal kar 1,250 kg. Sadiko je vzgojila Angela Hudolist v Starem trgu pri Slovenj Gradcu.

Povožek kotiček

Vse o divjem kostanju

Dragica Hafner Lorenci

Divji kostanj je dar jeseni in letošnje jesen je obilo obrodil. Divji kostanj je drevo, ki zraste do 30 metrov visoko (odvisno od vrste – obstaja jih namreč 25). Najpogostejša vrsta je navadni divji kostanj. Njegovi cvetovi so grozdaste oblike in belo rožnate barve. Divji kostanj cveti v maju. Plod najdemo v ježicah. Drevo divjega kostanja lahko živi 200 let. Je tudi dobra zaščita pred hrupom in vetrom. V mladosti raste hitro in ima značilno obliko krošnje, okroglo in podolgovato hkrati, ki pa jo lahko razvije le, če raste bolj na samem. Les divjega kostanja nima posebne vrednosti.

Hildegard von Bingen (1098–1179) je o kostanju zapisala: **"Kostanj je veliko drevo, ima veliko krošnjo in zato tudi veliko moč zdravljenja. Drevo je zelo močno, vendar zaradi svoje zdravilnosti zdravi še tako majhne slabosti."**

Divji kostanj je bil dolgo kot pomoč pri zdravljenju uporaben več ali manj le za zunanjo uporabo, vendar pa so zdravilci in raziskovalci ugotovili tudi ugodno

Milan Podojsteršek predava o divjem kostanju

delovanje zmletega prahu za notranjo uporabo in tako ovrgli mit o njegovi strupenosti, seveda ob upoštevanju točnih navodil zdravilcev oz. v posvetu z zdravnikom.

Divji kostanj so medicina in raziskovalci razglasili za zdravilno rastlino leta 2008, zato smo se tudi člani društva Povožek odločili, da spoznanja o njem ponudimo čim več ljudem.

"Če vas mučijo težave, ki izhajajo iz venoznega zastajanja, od oteklih nog, krčnih žil, vnetja ven, lokalnih in razširjenih edemov, potem vam priporočamo uporabo divjega kostanja oz. njegovih izvlečkov," smo zapisali v vabilo na predavanje in delavnico o zdravilnih lastnostih divjega kostanja in izdelavo kostanjevega mazila.

Predavanje je bilo 30. oktobra in kar lepo število obiskovalcev je odšlo domov z novimi spoznanji in mazilom, ki smo ga izdelali iz tega zanimivega jesenskega

plodu. Po uvodnem pozdravu predsednice društva Povožek Ljube Plazl je predavanje in delavnico vodil naš član Milan Podojsteršek, ki je poleg gradiva, ki so ga prejeli vsi prisotni, prikazal tudi vse možne proizvode, ki jih lahko pripravimo iz divjega kostanja.

Vsem, ki se predavanja niste udeležili, pa posredujemo pripravljeno gradivo in vas vabimo na naše naslednje delavnice.

Mazila iz divjega kostanja

Gledali in preizkusili smo izdelke iz divjega kostanja

Divji kostanj – *Aesculus hippocastanum*

Milan Podojsteršek

Divji kostanj je košato, do 30 metrov visoko okrasno drevo, ki raste po parkih in drevoredih. Beli cvetovi, z rumenimi in rdečimi lisami, nas privabljajo aprila in maja. Plod je okrogla bodičasta glavica, ki v sebi nosi 1 do 3 rjava semena.

Zdravilnost, ki jo nosi to drevo v sebi, je še danes premalo cenjena, uporabljati pa so jo začeli šele sredi 19. stoletja. Njegovi listi, cvetovi, skorja in plodovi, ki jih tudi nabiramo, nosijo v sebi dve najpomembnejši učinkovini, in sicer escin (saponinski kompleks – v semenu) in eskulin (kumarin – skorja, popki). Vsebuje pa tudi čreslovine, smole, olja, grenčine in druge saponine. Omenjene učinkovine delujejo na človeško telo protivnetno, odvajajo toksine in odvečno vodo iz telesa, zdravijo dihalne poti.

Stožčaste cvetove (rdeče in bele) divjega kostanja nabiramo v maju, v lepem in sončnem vremenu. S socvetja postrgamo cvetove in jih v senci, na zračnem prostoru, posušimo. Čaj, ki ga

pripravimo iz cvetov (2 žlički cvetov prelijemo z 1/4 l vode), pomaga pri bolnih venah, jih krepi, pospešuje krvni tlak, preprečuje zastajanje krvi v venoznih žepkih.

Tinktura iz cvetov (najboljši so rdeči)

- 100 g rdečih cvetov
- 1 l 98-odstotnega alkohola

Lužimo na sobni temperaturi 3 tedne, nato precedimo. Ostanek prelijemo z 1/2 l prekuhane vode in pustimo stati 3–4 ure, nato precedimo in prilijemo k alkoholnemu izvlečku. To sestavino pustimo na sobni temperaturi še 14 dni, nato jo filtriramo in shranimo v temen prostor za 3 mesece. Tinkturo uporabljamo za masažo in vtiranje pri revmatizmu, protinu, krčnih žilah, hemoroidih, artritisu, ozeblinah ... Istočasno z masažo pijemo 3-krat na dan še 10–12 kapljic tinkture, razredčene z vodo ali v čaju. Izvleček iz cvetov dodajamo k šamponu za hitro rast las. Dodajamo ga tudi h kremam za sončenje. Eskolin, ki ga je v lubju največ, vsrkava UV-žarke in tako poveča učinek kreme.

Čaj iz cvetov krepi telesno odpornost proti virusom. Izvleček iz cvetov uporabljamo tudi za odstranjevanje celulita. Snov eskolin pospešuje cirkulacijo, stimulira celična tkiva in krepi kožna vlakna. Prav tako kaže rezultate pri odstranjevanju kapilar na obrazu in prsih. Ko začutimo, da se nas loteva prehlad, si pred spanjem telo namažemo s tinkturo divjega kostanja.

Divji kostanj je eno najboljših zdravil za ožilje. Escin deluje protivnetno, zmanjšuje krhkost kapilarnih sten, poboljšuje oslabele venske sisteme in jih ščiti pred edemi, kar je najpomembnejše. Klinične raziskave so pokazale izboljšanje bolezenskih stanj z uporabo pripravkov iz divjega kostanja pri kroničnih vnetjih ven, težkih nogah, krčih in napetostih v nogah, srbenju kože nad krčnimi žilami, trombozi ...

Prevretke iz posušene skorje so že od nekdaj uporabljali pri povečanem belem toku, driskah, krvavenju iz želodca, vročinskih in kožnih obolenjih, sončnih opeklinah, ozeblinah, pri ranah, ki se slabo celijo.

Pri zdravljenju dihalnih poti in dihalnih organov si naredimo **poparek iz listov**. Ta topi sluzi in omogoči boljše izkašljevanje. Veliko učinkovitost pri zdravljenju dihalnih poti ima tudi **prah iz plodov** divjega kostanja. Plodove v ta namen olupimo, jih narežemo na velikost kavnega zrna in posušimo v pečici (40 °C). Posušene zmeljemo v prah ter shranimo v steklene, tesno zaprte posode. Pri prehladnih obolenjih (gripa, astma, prehlad) ga za nožev konico nanese globoko v ustno votlino in pustimo, da se nam tam razkroji. Lahko pa ga damo tudi na čajno žličko medu in tako pogoltnemo. Za čiščenje sinusov prah potegnemo v nosnici. Postopek je učinkovit, vendar je potrebno potrpljenje. Prah uživamo tudi za zdravljenje driske, krvnih strdkov, pri kapi, protinu, prebavnih motnjah, odprtih ranah, razširjenih venah. V začetku bolezni ga jemljemo 3-krat dnevno za nožev konico, po izboljšanju pa 1–2 noževi konici med jedjo.

Zelo so cenjene tudi kopeli iz divjega kostanja. Te si pripravimo pri revmatoidnih obolenjih, ozeblinah, putiki, povečani prostati, za izboljšanje krvnega obtoka, pri išiasu. Kostanj za ta namen na drobno narežemo in ga skuhamo v gosto maso, ki jo dodamo k topli kopeli.

Kopel s kuhalnico dobro spenimo.

V veliko pomoč pri zdravljenju venskih obolenj in drugih težav, ki smo jih omenili, so tudi **mazila iz divjega kostanja**. Za izdelavo mazil si pripravimo oljni izvleček. Ko odcedimo olje, usedline ne zavržemo, ampak jo lahko uporabimo za razne obkladke. Na obolela mesta na debelo nanesemo oljno usedlino, jo prekrijemo z bombažno krpo in ovijemo z živilsko folijo. To ponavljamo do ozdravitve.

Z usedlino si masiramo boleče in otrdele sklepe rok in nog. Masaži posvetimo 15–20 minut. Z redno masažo in vztrajnostjo bo prišel tudi uspeh. Opomnimo pa naj, da masaža sklepov s tinkturami ni priporočljiva, kajti z daljšo uporabo alkohola bi izsušili kožo, žile pa bi postale čedalje bolj porozne in slabotne.

Mazila in kreme iz divjega kostanja učinkovito pomagajo pri hemoroidih. Boleče in krvaveče dlesni si namažemo z mazilom divjega kostanja.

Divji kostanj lahko uporabimo še na naslednje načine:

- Tinktura – uživaj 1 žličko razredčene tinkture na dan, če imaš težave z ožiljem, mrzle noge, boleče sklepe.

- Za notranjo uporabo divji kostanj vedno olupimo, za zunanjo ga uporabimo z olupkom.

- Plodove divjega kostanja zmeljemo in dobljeni masi dodamo enako količino grobe morske soli ter zmes hranimo v tesno zaprte kozarce; uporabimo jo pri kopelih.

- Pri astmi žličko tinkture razredčimo z 2–3 dl vode in uživamo dalj časa, pri čemer zasledujemo napredovanje zdravljenja, saj zagotovo pride do izboljšanja stanja.

- Divji kostanj lahko tudi zamrznemo, a v tem primeru plodove olupimo; prednost je v tem, da imamo vedno svežega in ga vzamemo toliko, kolikor ga potrebujemo naenkrat.

- Hoja po kostanju izboljšuje cirkulacijo krvi v nogah. Plodove damo v

kad in hodimo po njih. Hoja naj traja vsaj eno minuto ali več. Kostanj v kadi lahko ostane do nove sezone, počene in poškodovane izločimo.

- Tri plodove kostanja premetavamo v dlani. To preprečuje in pomirja artrozo.

- Za boljše počutje (glavoboli, migrene) damo pod vzglavnik vrečko s plodovi divjega kostanja in stanje se bo sčasoma uredilo.

- Glivice na nogah in koži nakapamo s tinkturo divjega kostanja, počakamo nekaj časa in nato mesto namažemo z mazilom, ki naj vsebuje eterično olje sivke ali poprove mete. Postopek ponavljamo vsaj 60 dni.

- Divji kostanj ima tudi sposobnost preprečevanja sevanja. V ta namen ga naložimo v platneno vrečko in jo položimo na mesto sevanja (postelja, vzglavnik, mesto, kjer sedimo). Znano je, da so negativna sevanja škodljiva za človekovo zdravje, če je telo nenehno ali dalj časa izpostavljeno temu. To lahko privede do težkih kroničnih bolezni in rakastih tvorb.

- Vraža govori, da če nosiš pri sebi neparno število (npr. 3) plodov divjega kostanja, ti nobena bakterija in virus ne prideta do živga, torej ostaneš zdrav.

Ljudje so prepričani, da je divji kostanj strupen. To ne drži. Res pa je, da ni priporočljivo uživanje svežih plodov divjega kostanja, kakor tudi ne njegova uporaba med nosečnostjo. Komplikacije se lahko pokažejo tudi pri sočasnem uživanju pripravkov divjega kostanja s sintetičnimi zdravili, npr. zdravili proti strjevanju krvi.

Iz vseh opisov zdravilnih učinkov divjega kostanja lahko sklepamo, da je njegova uporaba vsestranska. Telo nam bo hvaležno, če bomo posegali po njegovih pripravkih in mu tako pomagali k polnemu, zdravemu življenju.

Viri:

- Predavanja (Magdalena Bruder)
- Simon Ašič, *Priročnik za nabiranje zdravilnih rastlin*
- Lastni zapisi
- Spletne strani
- Foto: avtorske in s spletnih strani

Hladni dnevi so tu

Janez Bauer

Letošnja jesen je bila prav lepa. Še cel oktober so čebele pridno izletavale. Ob toplih popoldnevih so v panj prinesle še kakšno grudico cvetnega prahu ali kapljico vode. S prvimi hladnimi dnevi se narava umiri, začneta se pa kihanje in kašljanje. Hladno in vlažno vreme povzroči močan razvoj bacilov in bakterij. Kar pošteno se moramo potruditi, da se jih ubranimo. Najlažje z gibanjem in zdravo prehrano. Na ta način si dvigujemo odpornost in se boleznim tudi lažje ubranimo. Med in drugi medeni proizvodi so ena najboljših sredstev za dvig telesne odpornosti. Vsaka žlička medu nam bo pomagala lažje prebroditi vse zdravstvene težave. Vsaka vrsta medu pa pomaga na svoj način.

Imamo cvetlične in gozdne vrste medu. Najsvetlejši cvetlični med je akacijev med. Je svetle barve, dobro tekoč in blagega okusa. Pravijo mu tudi damski med.

Malo temnejši je regratov med. Čistega je zelo malo, saj je pomešan s travniškim cvetjem. Včasih zelo hitro kristalizira. V času cvetenja regrata cveti tudi oljna repica, zato je tak med mešan, iz več vrst cvetja, in mu enostavno pravimo cvetlični med.

V juniju zacveti lipa. Lipov med je svetle barve, včasih potegne že malo na zeleno. Diši po mentolu, včasih celo zapeče, tako je sladek. Prav nam pride, kadar nas kuha "vročina". Čaj z lipovim

MEDENO PECIVO

Sestavine:

60 dag moke
23 dag sladkorja
6 velikih žlic mleka
1,5 žlice olja ali masti
4 žlice medu
1,5 žličke sode bikarbone
2 jajci

Krema:

3/4 l mleka
6 velikih žlic pšeničnega zdroba
1 margarina
20 dag sladkorja
1 rumenjak
čokolada za preliv

Priprava:

Umesimo testo, ga razdelimo na tri dele in spečemo. Mleko in zdrob skuhamo. Posebej zmešamo margarino, sladkor in rumenjak. To zmes vmešamo v mlačno mleko z zdrobom in namažemo vse tri plasti. Sestavimo in prelijemo s stopljeno čokolado.

medom pomaga zbijati povišano temperaturo in nam omogoči miren spanec.

Kostanjev med tudi spada med cvetlični med, saj ga čebele nabirajo na cvetovih pravega kostanja. Je rjave barve in grenak zaradi velike vsebnosti cvetnega prahu. To je ena izmed najboljših vrst medu. Pomaga izboljšati krvno sliko, a ga ljudje zaradi grenkega okusa ne pojedjo prav veliko.

Gozdnemu medu pravimo tudi mana, saj ga čebele nabirajo v gozdovih. Najbolj značilna sta smrekov in hojev med. Ravno v naših krajih nam čebele prinesejo smrekov med vrhunske kvalitete. Na vseh ocenjevanjih se je naš smrekov med uvrstil v sam svetovni vrh in lahko smo ponosni na to. Smrekov med je dober pri prehladih, pomaga pri izkašljevanju.

Hojev med nabirajo čebele predvsem na severni strani Pohorja. Je zeleno rjave barve in diši po smoli. Zelo dober je pri težjih prehladnih obolenjih in pljučnicah.

Navkljub vsemu zdravemu, kar je v njem, pa med ni zdravilo. Zdravilo nam predpiše zdravnik. Med nam samo krepi telesno odpornost in pomaga lažje prebroditi zdravstvene težave.

Bližajo se praznični dnevi. Pred vrati je vesel december, ko bo iz vsake kuhinje pridišalo po nečem dobrem. Poskusite speči dobro medeno pecivo, katerega recept prilagamo in vam želimo dober tek.

Najpogostejše hernije (kila, pruh)

Martina Sušec Valentar, dr. vet. med.
VP Radlje ob Dravi

Hernija pomeni vrinjenje oziroma izstopanje tkiva skozi nenaravno razširjeno odprtino, torej skozi del, kjer je mišičje oslabiljeno. Do tega pridejo različni napori in naprežanje, zaradi česar se oslabiljene mišice razmaknejo, skozi pa prodre kila, ki je videti kot izboklina ali oteklina. V grobem jih ločimo na prirojene in pridobljene, zunanje in notranje ter reponibilne (jih lahko potisnemo nazaj, povratne) in ireponibilne (nepovratne).

Trebušne hernije se v mali praksi pogosto pojavljajo.

Popkova kila

Je najpogostejša pri mladičkih. Ta hiba nastane zaradi nepopolnega zapiranja popkovega obroča. To je odprtina, skozi katero teče popkovina v času mladičevega življenja v maternici. Po rojstvu se popkov obroč popolnoma zapre. Vsebinska je po navadi maščobno tkivo, obstaja pa potencialna nevarnost, da v odprtino zleze črevo, ki bi ob ukleščanju odmrlo, in to lahko privede do smrti živali.

Diafragmatska hernija

Pri diafragmatski herniji gre za prekinitev kontinuitete diafragme, pri čemer lahko trebušni organi "potujejo" v prsno votlino. Lahko je prirojena, takih je 15 %, večinoma (v 85 %) pa gre za

pridobljene hernije, ki so posledica neke travme. Te so lahko direktne – posledica penetrativne poškodbe, indirektne – tope, po trajanju so lahko akutne ali kronične.

Perinealna hernija

Perinealna hernija je stanje, ki se pojavlja pri psih (redko pri mačkah), pri katerem pride do prehoda trebušnih organov (mehur, črevo, rektum, prostata) v podkožje perinealnega področja. To stanje nastane kot posledica slabljenja mišic tega področja. Obstipacija – zaprtje (tudi zaradi nepravilne prehrane) je lahko vzrok ali posledica.

Diagnostika običajno vključuje rutinske laboratorijske preiskave ter slikovno diagnostiko, običajno ultrazvok. Zdravljenje je kirurško.

DGMŽ na Koroškem prireja

24.
društveno razstavo
MALIH ŽIVALI

V Domu borcev
ŠENTJANŽ pri Dravogradu
od 27. do 29. novembra 2015

Paliativna oskrba na Koroškem

Pogovor z Marjeto Stojanovič Verdinek

Ida Robnik

Vsakdo izmed nas je že kdaj občutil bolečino izgube drage osebe, mnogi smo spremljali drago osebo v njenih zadnjih dneh ali urah do smrti – z bolečino, z občutki tesnobe in strahu. Marsikdo se v takih trenutkih težko znajde, še težje pa v obdobju žalovanja, ko se je kljub bolečim občutkom izgube treba vključiti v vsakdanje življenje. V taki situaciji in tudi potem, v obdobju žalovanja, so za nas na razpolago člani nevladne organizacije Hospic, ki deluje tudi na območju Koroške od leta 2007, v Sloveniji pa že od leta 1995.

Veliko izkušenj s tega občutljivega področja ima Marjeta Stojanovič Verdinek, ki je ena izmed ustanovnih članic Hospica na Koroškem in od leta 2010 tudi njegova predsednica. Predstavila nam bo to humano nevladno prostovoljno organizacijo in kako lahko vzpostavimo stik z njihovimi člani.

Marjeta Stojanovič Verdinek, pa nam za uvod pojasnite, kaj je to paliativna oskrba, katere storitve zajema?

Paliativna oskrba je celostna obravnava neozdravljivih bolnikov v mesecih hude bolezni, je podpora bolniku in pomoč njihovim svojcem.

Zajema storitve vse od socialne, psihosocialne pomoči, pomoči pri bolečinah, pomoči v duhovnosti, v bistvu celostno obravnava umirajočo ali žalujočo osebo.

Kako je paliativna oskrba organizirana na Koroškem?

Na Koroškem se paliativna oskrba izvaja osem let, zadnji dve tri leta je organizirana tudi v bolnišnici, kjer izvajajo tudi patronažno službo.

Na Koroškem je aktivnih 12 članov; to so ljudje različnih poklicev, z občutkom za sočloveka, ljudje, ki so šli skozi 40-urno izobraževanje z delavnicami, kjer je poudarek delo na sebi in na koncu je preverjanje, koliko si sposoben dati pomoči drugim. Za prostovoljce skrbimo z intervizijami in supervizijami; prostovoljci

Marjeta Stojanovič Verdinek

nikoli niso sami, vedno delamo timsko, vedno smo povezani. Smo iz različnih poklicev, ki pravzaprav niso pomembni, zaželeni so še bolj izven medicine, kajti pri našem delu potrebuješ le človeka in njegovo toplino.

Kdo so ljudje, ki vas pokličejo?

Kličejo nas ljudje v stiskah, takrat, ko imajo neozdravljivo bolnega človeka ali takrat, ko imajo izgubo. Odvisno je, kaj potrebujejo. Nekateri potrebujejo samo potrditev, da delajo prav, druge je strah, ne vedo, kako pristopiti k takemu bolniku, spet po smrti je marsikoga strah, kako izraziti svoje sočutje do svojcev ali pa potrebujejo sami čas in prostor in nekoga, ki jih sliši v obdobju žalovanja.

Kakšna je konkretna pomoč v obdobju zadnjih dni umirajočega in potem žalujočim?

Posebno pozornost namenjeno fizičnim potrebam, socialnim in čustvenim, ter duhovnim potrebam. Zavezani smo bolniku, v bistvu rečemo, da smo njegovi zagovorniki. Prizadevamo si, da bi bile njegove želje slišane, prepoznane in tudi upoštevane, predvsem pa spoštovane njegove potrebe. Bolniki si velikokrat želijo ostati doma, pa zaradi različnih okoliščin tega ne zmorejo. Takrat se vključimo v družino, poiščemo najmočnejši člen, poiščemo možnosti in skupaj predelamo, kaj je in kaj ni možno. Ko raziščemo ozadje, vse okoliščine, lahko pomagamo tako družini kot bolniku, da lahko umira tam, kjer si želi. Po smrti bolnika organiziramo tudi individualna srečanja za žalujoče, možnosti so tudi skupinski pogovori, posebej pa poskrbimo za otroke. Za otroke imamo delavnice ali tabore žalujočih otrok. To so konci tedna, ko intenzivno delamo posebej z žalujočimi starši in posebej z žalujočimi otroki.

Razgradimo čustva skozi prebolevanja in iščemo načine in izhode iz tega, da si dovolimo solze – rečemo mu tudi tabor solz, kjer so solze ne samo dovoljene, ampak tudi zaželeni. Tabor žalujočih staršev in otrok poteka na različnih lokacijah; za otroke traja s podaljšanim koncem tedna od četrтка do nedelje. Tabor, ki je potekal v tem letu, je zajemal 40 otrok iz cele Slovenije; potrebe so pokazale za še več, tako da bomo v kratkem organizirali še drugi tabor. Otroke na taboru razdelimo v starostne skupine, ker vsaka starostna skupina žaluje drugače. V skupinah, kjer so otroci, imajo ti vedno možnost do individualnega svetovanja, na dva otroke je en prostovoljec, ki je posamezniku vedno na voljo. Individualna svetovanja pa so tudi pri nas, v prostorih, ki smo jih dobili v Slovenj Gradcu, na Glavnem trgu 9.

Kaj vas najbolj presune pri obiskih bolnikov, ki odhajajo?

Vsak bolnik je nekaj posebnega; hvaležni smo, da smo smeli biti tam, da smo smeli stati in vzdržati ob njem. Vsak bolnik nam zapusti košček sebe, čeprav prihajamo od zunaj in rečemo, da imamo lažji pogled, kot družina, ki je zelo čustveno vpletena. Nobeno odhajanje ni lahko, vsak človek ti zapusti en žarek, si pa hvaležen, da smeš sodelovati v tem.

Za opravljanje dejavnosti paliativne pomoči potrebujete tudi določena sredstva. Kdo vas financira?

Mi smo nevladna, humanitarna organizacija, ki se prijavlja na razpise po občinah in za državna sredstva tako kot vse nevladne organizacije. Naše delo je popolnoma brezplačno za uporabnike, za prostovoljce, ki hodimo na spremljanja umirajočih ali žalujočih, pa so povrnjeni potni stroški. Tu so še razne donacije. V zadnjem letu nam je uspelo preko socialnega in zdravstvenega varstva zaposliti 13 oseb v celi Sloveniji, nekaj socialnih delavcev in nekaj medicinskih sester, ki pomagajo po odborih s strokovnim svetovanjem in delovanjem v naših timih. Trudimo se tudi na Koroškem. Na sestanku vseh županov Koroške smo zaprosili, da bi za nas zaposlili medicinsko sestro, ki bi lažje koordinirala delo v našem društvu. Upamo na ugodno rešitev naše prošnje.

Kaj pogrešate pri svojem delu?

Želimo, da bi se ljudje bolj obračali na nas. Ugotavljamo, da smo še vedno premalo ozaveščeni o tem (vsak bolnik ima pravico do izbire), da obstaja oskrba Hospic na Koroškem. Ljudje mislijo, da je z zaprtjem hiše hospic ugasnila tudi

dejavnost. To seveda sploh ne drži – hospicova osnovna dejavnost je pomoč umirajočim in njihovim svojcem. In to močno deluje po celi Sloveniji. Imamo tudi program *detabuizacije*, kjer se pripravljajo strokovna predavanja, razne delavnice, tudi predavanja po posebnih skupinah, kot je delo z otroki, da se razblini ta mit o smrti, ki smo ga zavili v vato in ga nekako odmaknili od sebe. Čeprav je smrt naš večni sopotnik.

Kaj si želite za boljše delo na področju, o katerem govoriva?

Želim si predvsem sodelovanja s paliativnim timom iz bolnišnice, s katerim smo se dobro povezali, več čustvene pomoči, dovoliti si biti tudi ranljivi in predvsem nove prostovoljce.

In na koncu še informacije za tiste, ki nimate ali ne uporabljate spleta, na koga se lahko obrnete za kontakte s člani

Hospica: to so vaši osebni zdravniki, patronažne sestre pa tudi vaši duhovniki poznajo delo Hospica in vam bodo gotovo pomagali poiskati povezavo s to humano organizacijo.

Lahko pa pokličete na telefonske številke:
Hospic Koroška: 051 441 638
Socialna delavka: 041 365 731
Medicinska sestra: 051 325 365

Letošnja razstava sadja v Mislinji

Mirko Tovšak

Sadjarsko društvo Mislinjske doline Lesnika je tudi letos v sodelovanju s Čebelarским društvom in Turističnim društvom Mislinja pripravilo že 11. strokovno tradicionalno razstavo sadja. Prve razstave so bile sicer organizirane tudi drugje, vendar so v zadnjih letih prizadevni organizatorji začeli v jesenskem roku pripravljati razstavo v Mislinji, kjer je v dvorani večnamenskega objekta Lopan idealen prostor za takšne prireditve.

Občina Mislinja je zelo naklonjena organiziranim oblikam povezovanja sadjarjev, še posebej, ker je imel za takšno povezovanje veliko posluha sedaj že pokojni župan Franc Šilak. V letu 2013 je tako Občina Mislinja skupaj s Kmetijsko založbo pripravila knjigo *Travniško sadje v Mislinjski dolini in na Koroškem*. V njej so strokovni sodelavci zapisali domala vse, kar je treba vedeti o gojenju travniških sadnih nasadov, zbrane pa so tudi fotografije vseh sort sadnega drevja, ki ga je moč še danes najti na tem območju. V veliko pomoč pri

Z rezanjem jabolka sta župan Bojan Borovnik in predsednik SD Jože Jeseničnik odprla razstavo.

pripravi te publikacije je bila že pred leti izdana knjižica, ki jo je izdala Maruša Vaukan, ki tudi sicer vseskozi strokovno pomaga pri delu sadjarskega društva. Na letošnji razstavi je bilo razstavljenih več kot 100 različnih vrst jabolk in nekaj deset vrst hrušk. Kot je na razstavi povedal Stane Koprivnikar, ki je član upravnega odbora sadjarskega društva in se na svoji kmetiji ukvarja z gojenjem sadja na travniških površinah, vsako leto na novo odkrijejo še kakšno staro sorto jabolk in tako obogatijo seznam sadnih vrst, ki so se ohranile na

Podelitev nagrad za najboljše otroške risbe

Tudi čebelarji so bili prisotni na razstavi.

Razstavljenih je bilo več kot 100 vrst jabolk.

travniških nasadih. Kot so nam povedali predstavniki Občine Mislinja, se na tem območju še posebej zavedajo pomena ohranjanja starih sort sadja kot enega izmed razpoznavnih znakov slovenskega podeželja. Odnos do narave in do doma pridelane hrane je treba privzgojiti mladi generaciji. Zato so v letu 2012 v tej lokalni skupnosti na novo oživili šolski vrt s sadovnjakom, leto kasneje so prizadevni čebelarji postavili še čebelnjak, v občini pa deluje tudi društvo vrtničarjev in sekcija zeliščaric. Na tak način se tudi najmlajši seznanjajo z načini zdrave, doma pridelane hrane. Ob letošnji razstavi so v osnovni šoli in vrtcu pripravili natečaj risb s tematiko sadjarstva in čebelarstva in ob odprtju razstave tudi podelili praktične nagrade za najboljše risbe.

Ob odprtju razstave so se s kratkimi uvodnimi nagovori predstavili tudi predstavniki Čebelarskega društva Slovenj Gradec-Mislinja, predsednik Turističnega društva Drago Pogorevc, znani naravovarstvenik mag. Matjaž Jež, župan občine Mislinja Bojan Borovnik pa je skupaj s predsednikom sadjarskega društva Jožetom Jeseničnikom slovesno odprl letošnjo razstavo sadja. V kulturnem sporedu je sodeloval tudi ženski zbor Bršljanke, obiskovalci razstave pa so lahko tudi poskusili številne izdelke iz predelanega sadja in medu.

V kulturnem sporedu so sodelovale Bršljanke.

Spominski pohod na srečanje planincev pod Krnom

Mirko Tovšak

Primorska planinska društva vsakoletno prirejajo spominski pohod od Lepene do Krnskega jezera, kjer so letos že šestnajstič pripravili

spominsko komemoracijo v spomin na padle vojake 1. svetovne vojne na tako imenovani soški fronti. Letošnje srečanje planincev na tem delu Slovenije je bilo še toliko bolj pomembno, saj letos mineva 100 let od takrat, ko so se začeli v tej vojni prvi boji med avstrijskimi in italijanskimi vojaškimi silami. Planinsko društvo Slovenj Gradec je tudi letos organiziralo pohod na to prireditve.

V lepem novembrskem jutru smo se z avtobusom odpravili preko Avstrije in

mejnega prehoda Predel v dolino Lepene. Od planinskega doma v Lepeni je bilo treba nekaj več kot dve uri hoda, da smo prispeli do koč pri Krnskem jezeru. Del naše skupine se je odločil, da se še pred začetkom uradnega dela prireditve povzpne na bližnji vrh Veliki Šmohor (1934 m), nekaj planincev iz naše skupine pa se je povzpelo celo na vrh Krna (2244 m). Vseh 37 udeležencev te prireditve s Koroške pa je nato prisostvovalo komemoraciji, ki je bila posvečena padlim vojakom, ki so

Množica pohodnikov ob Krnskem jezeru

Nekaj udeležencev prireditve je bilo oblečenih v vojaške uniforme iz 1. svetovne vojne.

Slavnostni govornik na prireditvi
Bojan Rotovnik

sodelovali v dvanajstih ofenzivah v soški fronti na krnskem pogorju in Batognici.

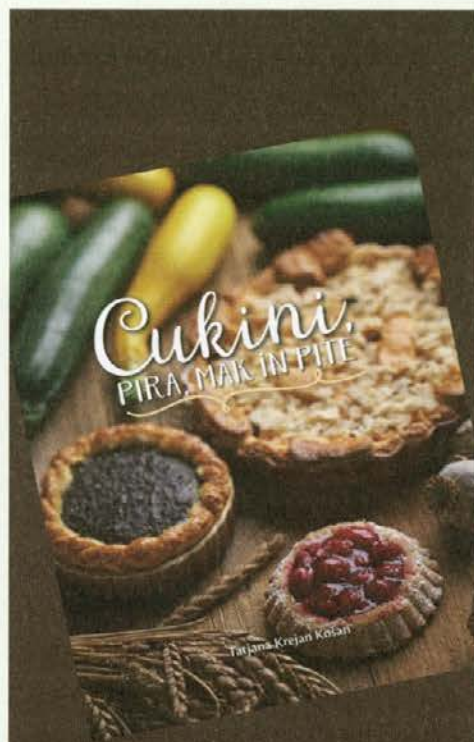
Slavnostni govornik na prireditvi je bil predsednik Planinske zveze Slovenije Bojan Rotovnik. Ugotovil je, da smo srečni, ker se lahko planinci v miru gibljemo po

tem čudovitem delu slovenskega gorovja, v času prve svetovne vojne pa so se tu odvijali srditi boji, ki so terjali veliko žrtev tudi med slovenskimi vojaki. Zato ne smemo nikdar pozabiti na strahote, ki jih s seboj vedno prinašajo nesmiselne vojne. V svojem nagovoru je posebej poudaril pomen številnih mulatjer, ki so jih vojaki takrat zgradili na hribovitem območju Krna in njegove okolice. Te se še danes uporabljajo kot planinske poti, ki pa jih planinska društva s tega območja brez širše družbene pomoči niso v stanju redno vzdrževati in obnavljati. Ni pozabil omeniti tudi dejstva, da Krn za Primorje pomeni toliko kot Triglav za ostale Slovence, zato je tudi prav, da vsakoletno planinska društva s tega območja redno pripravljajo spominsko komemoracijo ob Krnskem jezeru.

V čudovitem naravnem okolju ob Krnskem jezeru, kjer so se ob bleščanju površine jezera in odsevih bližnjih pogorij razkazovale pisane barve jesenskega drevja, smo zares doživeli čudovit planinski dan. Letošnjo prireditev je obiskalo več kot tisoč udeležencev, ki so se po končani slovesnosti zadovoljni vrnili nazaj v dolino.

Del naše skupine na Velikem Šmohorju

Viharnik

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC**

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480

02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si,
viharnik.gg@gmail.com

Direktor:

Silvo Pritrznik

Glavna in odgovorna urednica:

Marta Krejan Čokl, prof.

To številko je uredila:

Ida Robnik

Uredniški odbor:

Marta Krejan Čokl, Ida Robnik, Danijela Zaveršnik,
Saša Šuhel, Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik,
Mateja Uršnik

Lektorica:

Marta Krejan Čokl, prof.

Fotografija na naslovnici:

PIRA, foto: Tomo Jeseničnik

Oblikovanje in grafična priprava:

Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

ZIP center, d. o. o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za Informacije z dne 30. 1. 1992 je
Viharnik proizvod informativnega značaja (tj. tarifne številke 3).

Mnenje avtorjev ni nujno tudi mnenje uredništva.

Srečanje skupin starejših ljudi za samopomoč

Ivan Rus

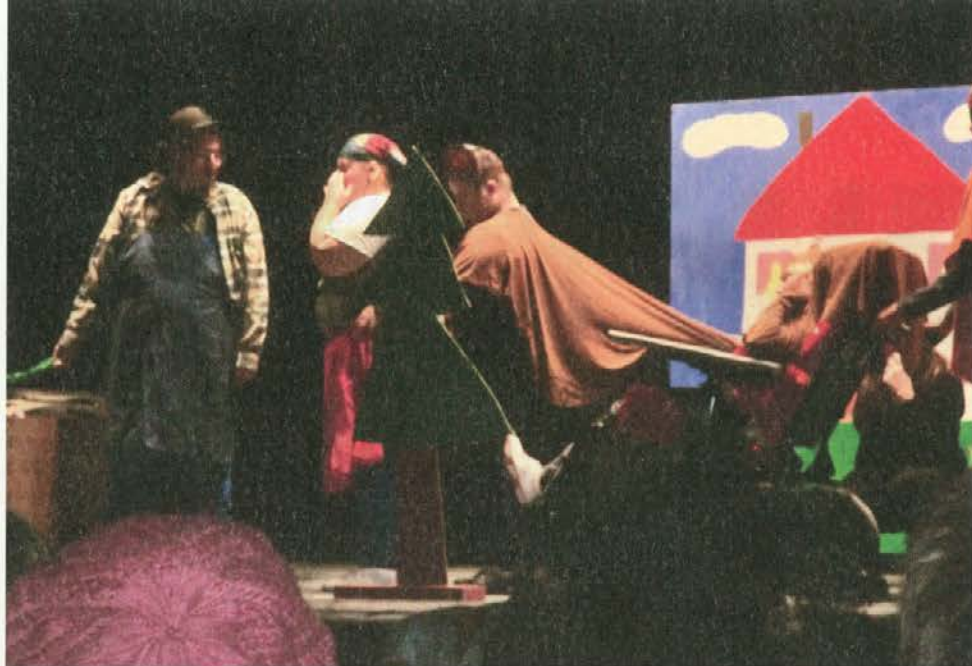
Tudi letos sem se udeležil srečanja skupin starejših ljudi za samopomoč. Lani smo se srečali v prelepi dvorani Lopan v Mislinji, letos pa so nas povabili v novo dvorano v Črno na Koroškem. Tu smo se zbrali stari znanci iz Črne, Raven, Prevalj, Slovenj Gradca, Dovž in Pameč.

Gostitelj je bil zelo pozoren do nas, saj so se mize šibile od dobrot, ki so jih spekli člani društva. Za začetek srečanja nam je dramska skupina Rožice iz Centra za usposabljanje delo in varstvo Črna na Koroškem predstavila igro Repa velikanka. Vodje te skupine so bili Mihaela, Tine in Katarina. Kako prisrčni so bili ti otroci! Igra me je ponesla v otroštvo, ko sem sam prebiral to zgodbo.

Za življenje potrebujemo tudi srečanja z ljudmi. V pogovoru z njimi se življenje razbohoti, utrnejo se nove ideje, rojevajo se nove bližine, toplina, radost.

Pozdraviti in nagovoriti nas je prišla tudi županja Črne na Koroškem mag. Romana Lesjak. Povedala je, kako je vesela, da se društva enkrat letno dobijo na takšnih srečanjih. Spomniti moram, da nas je prišla županja obiskat tudi v Toplo na tabor.

Sledil je pozdrav Petre Jamnik Kobolt, predsednice medgeneracijskega društva

Otroci CUDV so uprizorili igro Repa velikanka.

Lučka. Povedala je, da je letošnje srečanje že dvajseto. Letos so prevzele organizacijo skupine Deteljica, Marjetica, Jesen in Lučka iz Črne na Koroškem z voditeljicami Milko, Jano, Andrejo in Marjano. Povedala je še, da smo lani praznovali 20. obletnico društva, ki je bilo ustanovljeno pod imenom Združenja Lučka – Mežiška dolina, in deset let od preimenovanja v društvo Lučka – Koroška. Ponosna je, da sta nastali še dve novi skupini, ena na Fari na Prevaljah, ki jo vodita prostovoljki Marta in Tina, ter skupina v bivalni enoti Centra za usposabljanje delo in varstvo Črna na Koroškem, ki jo vodita Melita in Nataša. Tako trenutno v društvu deluje 19 skupin, ki jih vodi 21 prostovoljk, vanje pa je vključenih 150 starejših ljudi.

V skupinah se zbiramo prijatelji, odpiramo različne teme, tako vesele kot tudi žalostne. V skupinah je prostor za smeh, pa tudi za solze. V skupini ima vsak

član svoje mesto. Je pomemben, prepoznan in slišan.

Otroci iz osnovne šole Črna na Koroškem so nam zaplesali ples Zumba. Zelo lepo so nam zaplesali. Sara Podlesnik nam je ubrano zapela tri pesmi. Najlepša mi je bila pesem Koroško dekle. Za zabavo in veselo druženje pa je poskrbel Damir Juvan. Kako malo je treba za dober in lep dan.

Član skupine v domu starejših na Fari Jože Motnik je vsakemu nastopajočemu podaril šopek suhih rož, ki ga je sam izdelal. Po programu so nas postregli s pasuljem, ki so ga pripravili v Centru Črna.

Dragim "lučkam", članicam in članom ter njihovim voditeljem hvala lepa za dobro in uspešno delo od enega do drugega srečanja.

Daj ljudem več, kot pričakujejo, in to stori z veseljem!

Jesenski izlet

Franc Areh

V soboto, 24. oktobra, smo se članice in člani Društva diabetikov Slovenj Gradec s svojim predsednikom Ivanom Gašperjem podali na potep po delu naše lepe dežele. Z avtobusom smo se preko Avstrije in karavanškega predora podali na Gorenjsko, kjer nas je čakal turistični vlak. Na Jesenicah nas je pričakala lokomotiva iz leta 1930, ki je bila izdelana v Linzu. Po ogledu stare kompozicije, ki je bila vsa v dimu, smo se vkrcali v stare vagone, stare več kot 50 let, in nadaljevali vožnjo proti Bohinjski Bistrici. Sama vožnja je bila zelo zanimiva, saj ima proga kar precej predorov, ki pa so nas pospremili z gostim dimom iz parne lokomotive. Osebe na vlaku je bilo v starodavnih oblekah iz tistih

časov, spremljala pa sta nas pesem in petje njihovega *muzikanta*. Na postaji Most na Soči smo izstopili in se napotili na ladjico, ki nas je popeljala po reki Soči. K dobremu vzdušju je pripomoglo tudi lepo vreme, ki je bilo kot nalašč primerno za potepanje.

Po dobrem kosilu smo se odpravili še v Kobarid in si ogledali muzej iz I. svetovne vojne in cerkev s kostnico. Čas pa nas je že kar preganjal in vsi prelepih spominov in občutkov smo se odpravili nazaj proti Koroški.

Slika je nastala na železniški postaji Most na Soči.

Komemoracija v Breznu pri spomeniku padlih v NOB

Mag. Jože Marhl

Tudi letos je ob dnevu spomina na umrle na pokopališču v Breznu pri spomeniku padlih v NOB v organizaciji KO ZB za vrednote NOB Podvelka potekala žalna slovesnost. Članica KO ZB Milena Končnik, ki je vodila program, je pozdravila prisotne, med njimi častne občane Občine Podvelka Petra Macuha, prof., Boruta Končnika in avtorja tega prispevka. Nato sta podpredsednica KO ZB Marija Hrastnik in Rado Čestnik položila venec k spomeniku, Milena Končnik in Anton Ričnik sta prižgala svečke, z enominutnim molkom pa so počastili spomin na padle v NOB.

Sledil je slovesen nagovor predsednika KO ZB za vrednote NOB Podvelka in častnega občana Občine

Podvelka Boruta Končnika, ki je med drugim poudaril: "Zgodovinar Uwe Stilmann je zapisal: Preteklost ni nikoli preteklost, je vedno sedanjost in vpliva na celotno družbo naroda in politiko. Jasno mi je, da lahko lepo prihodnost ustvariš le, če si spravljen s preteklostjo. Ta njegova trditev velja samo pod pogojem, da temelji na nepotvorjeni zgodovinski resnici. Pokopališča so nema, a imajo odmevno moč spominov. Tu, kjer stojimo danes, je kraj skupnega spomina na ljudi, ki so ljubili svojo domovino in zanjo med drugo svetovno vojno žrtvovali svoja življenja. Letos je 70-letnica zmage nad nacifašizmom in konca druge svetovne vojne, ki je pomorila 60 milijonov ljudi. Po zadnjih zbranih podatkih je Slovenija z 98.000 žrtvami izgubila 6 % svoje populacije. Padlo je 35.000 partizanov. Ostali so bili žrtve okupatorja v taboriščih, izgnanstvu, talci, begunci in žrtve kolaborantske bele garde in domobrancev. Upor je dal partizansko vojsko in državo v državi. Prerasel je v močno armado, ki je kot člen protihitlerjevske koalicije osvobodila Slovenijo, zasluženo Primorsko in prispela v Trst, zadnjo bitko pa je izbojevala na

Poljani 15. maja 1945. Pokopališča so nema, a imajo odmevno moč spominov. Pieteta do umrlih je civilizacijska pridobitev, ki smo jo dolžni izkazati tudi vsem padlim v vseh vojnah. Obenem pa mora v zavesti našega zgodovinskega spomina ostati resnica o tem, kdo se je boril na pravi strani in kdo je kolaboriral. To moramo prenesti na mladi rod, za katerega sem vesel, da je danes skupaj z nami."

Kulturni program so pripravile učenke OŠ Brezno-Podvelka in njene podružnice na Kapli na Kozjaku pod mentorstvom Mihaele Najžer, prof. Predsednik Borut Končnik jim je podelil spominske značke, ki obeležujejo to obletnico. Ob zaključku je Milena Končnik prebrala pesem Petra Levca Elegija padlim.

Po koncu komemoracije so prižgali svečke na pokopališčih v Breznu, Ribnici na Pohorju, Ožbaltu, Lovrencu na Pohorju in na pobreškem pokopališču. Svečke so prižgali tudi v Lehnu pri spominski plošči pri podružnični šoli, talcu Ediju Grubelniku in pri spominski plošči na lovski koči na Klančniku ter pri spomeniku talcev v Mariboru. Z dogovorom z Berto Urbanc pa tudi preminulim v pohorski aferi v Lehnu.

Komemoracija na pokopališču v Breznu

Koroška pomaga beguncem

Vančy

Na povabilo sekretarke Rdečega križa Dravograd in koordinatorke za Koroško Irena priimek sem se kot prostovoljec udeležil nudenja pomoči beguncem v Šentilju. Koroška pomaga pri zagotavljanju pomoči pri lajšanju begunske krize v Šentilju, kamor je zadnje čase usmerjen glavni val prebežnikov. Tako smo se odpravili v nočno izmeno v Šentilj v begunski center. Ta je dobro organiziran in opremljen z ogrevanimi šotori, v katerih zberejo pribežnike, pripeljane z vlaki in avtobusi. Razsežnost in organiziranost tega kompleksa si lahko predstavljáš samo, če ga vidiš na lastne oči.

Prišli smo trije prostovoljci in naša sekretarka Irena. Dodeljeni smo bili stalni skupini Rdečega križa Šentilj. Naša naloga je bila postreči večerjo beguncem, pospraviti in pripraviti hrano za jutranji obrok in vse potrebno za dnevno izmeno.

Za večerjo so bili mesni čufti v omaki, zraven pa seveda dva kosa kruha. Za na vrh pa jabolko in po želji pol litra vode v plastenki. Poleg dobre strežbe prostovoljcev se je treba predvsem zahvaliti Slovenski vojski in Policiji, ki skrbita za red in varnost ter nemoten pretok pri prehrani.

K sreči nas je bilo dovolj in smo delili v

Jože, Irena, Irma in Vančy

dveh linijah, v ozadju pa sta skrbela še dva ali trije za takojšnje dodajanje potrebne hrane. Jaz sem delil po dva kosa kruha s serveto, naslednji je dodajal skodelice in žlice, naslednja je že z zajemalko naložila po dva čufta z omako iz kotelnihih kaset in tako dalje. Poleg zaščitnih mask je pri tem delu dosledno treba nositi tudi zaščitne rokavice.

Po večini med begunci prevladujejo mladi moški, je pa bilo v tej skupini tudi veliko žena z mnogimi majhnimi otroki. Veliko jih je želelo še kak kos več, a časa za razmislek ni bilo veliko, v hipu si se moral odločiti, ker bi sicer nastal zastoj – si dal kruh ali pa odločno dejal le *van*. A majhnim otrokom sem običajno še dodal kak košček. Mnogi so se zahvalili s *tenk ju* ali pa se le rahlo poklonili in z očmi, s stoterimi očmi nemo izrekli zahvalo.

Pa sem se zavedal, da ta zahvala ni bila izrečena le meni, pač pa vsem prostovoljcem, vsem donatorjem in vsem,

ki skrbje za lajšanje tega begunskega vala. A očitno si vsem iz oči lahko prebral, da so že veliko preveč preobremenjeni in utrujeni. V dobrih treh urah smo podelili okoli 2000 večerij. Jutranja izmena jim je potem podelila še zajtrk in če jim bo sreča mila, bodo nadaljevali svoje dolgo popotovanje naprej, potem bo pa verjetno čez dan prispel že novi transport teh popotnikov.

Pokukal sem še v velik osvetljeni šotor, kjer se je k počitku na zasilna ležišča odpravljalo kakih 800 začasno nastanjenih ljudi. Skoraj sem se zjokal nad obupom in bedo, ki pa je kot navaden in majhen državljan ne moreš kaj dosti olajšati.

Namerno v tem svojem prispevku nisem podal nobene politične opredelitve. Zapisal bom le, če se svetovni in odločilni politiki ne bodo lotili tega pojava bolj odločno in učinkovito, bo z novimi in novimi tisoči problem vedno bolj neobvladljiv.

Linosa klub Slovenj Gradec

Hubert Dolinšek

V Linosa klubu skrbimo ob dobrotelni in humanitarni dejavnosti tudi za medsebojno druženje. Pri tem pa ne pozabljamo na svoje partnerke in partnerje.

Tokrat smo partnerke povabili na izlet, kjer smo najprej obiskali HE Fala. Tu smo si

pod vodstvom direktorja elektrarne Kristijana Mravljaka ogledali lepo urejen tehnični muzej, ki ima status državnega pomena. Naš vodja nam ga je razkazal in podrobno razložil zgodovino in delovanje

HE Fala in tudi delovanje celotne verige dravskih elektrarn.

Bralcem *Viharnika* zelo priporočam ogled tega vzorno urejenega tehničnega muzeja.

Elektrarna Fala

Pred HE Fala

Zatem smo si v dvorcu Radlje ogledali lepo urejeni spominski sobi družine Pahernik in akademskega slikarja Karla Pečka. Ogledali smo si še panoje, ki prikazujejo delo Prosilve – mednarodne organizacije, ki združuje gozdarske organizacije v državah Evrope, Amerike in Azije. Prosilva pospešuje sonaravno gospodarjenje z gozdovi in tu je slovensko

gozdarstvo med vodilnimi na svetu.

V muzeju sta še Lajttingerjeva zbirka in zbirka otroških igrarč, ki jo je pripravila upokojena učiteljica iz Vuhreda Majda Marija Sušek. Vse zbirke so vzorno urejene.

V dvorcu nas je sprejela direktorica muzeja Alenka Verdinek in nas z odličnimi razlagami vodila skozi muzejske zbirke.

Direktorica muzeja Radlje Alenka Verdinek in zakonca Gašper v radeljskem dvorcu

Naše druženje in izlet smo zaključili z martinovo večerjo v gostilni Pri Lipi na Muti, kjer so nas lepo pogostili.

Linos klub Slovenj Gradec s takimi prireditvami utrjuje pripadnost klubu in prostovoljnemu humanitarnemu delu.

Martinovanje Pri lipi na Muti; med udeleženci je organizator večerje Slavko Komše tretji z leve

Regijska reševalna vaja Skupaj močnejši – Kope 2015

Zdravstveno reševalni center Koroške

Foto: Milan Brezovnik

Zdravstveno reševalni center Koroške je prvič skupaj z gasilci, gorsko reševalno službo, policijo, civilno zaščito in helikoptersko nujno medicinsko pomočjo organiziral reševalno vajo, ki smo jo poimenovali Skupaj močnejši. Namen vaje je bilo ugotoviti, kako službe, ki so bistvene pri reševanju, komunicirajo in skupaj delujejo na terenu. Komunikacija in timsko delo med ekipami sta namreč bistvena elementa hitrega, varnega in uspešnega reševanja.

Vaja je potekala na področju okolice Grmškovega in Lukovega doma na Kopah. Priprava scenarijev je potekala po mednarodnih smernicah za urgentno medicino s pomočjo izkušenih inštruktorjev Reševalne postaje Ljubljana in Maribor, poklicne gasilske enote Ljubljana in specialne enote policije, ki so nam ponudili pomoč pri organizaciji. Skupaj smo določili štiri točke, na katerih so se odvijali scenariji poškodb in drugih nenadnih stanj. Izbrali smo realistične scenarije poškodb, ki se dogajajo v vsakdanjem življenju, nekaj teh so bili gozdarska nesreča, napad z nožem in srčni zastoj. Preverili smo tudi odziv ekip ob porodu. Poleg njih so svoje scenarije imeli gasilci, in sicer iskanje ponesrečencev v požaru, ki je bil v Centru Kope, Goska reševalna služba je sodelovala pri reševanju na sedežnici, policija pa v primeru nasilja. Reševalci ZRCK so bili razdeljeni v štiri ekipe, ki so po urnih intervalih reševale posamezni scenarij. Za potrebe priprave resničnih scenarijev so poskrbeli izvrstni statisti iz vrst gledališke skupine Kimperk teatra z Ojstrice in dva stand-up komika.

Ob začetku je zbrane nagovorila direktorica ZRCK, Marjana Kašnik, ki je pred tremi meseci prevzela vodenje in povzela svoje videnje razvoja ZRCK tako za zaposlene kot za celotno koroško regijo. Poudarila je pomen sodelovanja in prenašanja znanja ter dobrih izkušenj med službami, ki so pomembne, ko se zgodi najhujše. Prav tako je zbrane nagovoril tudi župan Mislinje, Bojan Borovnik.

Da je vaja za Koroško res pomembna, je s svojo prisotnostjo potrdila tudi helikopterska nujna pomoč (HNMP). Sodelovala je dodatna ekipa HNMP

Reševanje na vlečnici

(zdravnik Uroš Lampič in reševalec Vojko Anderle) s posadko in helikopterjem Slovenske vojske. Vodja HNMP Uroš Lampič, dr. med., je med predstavitvijo HNMP poudaril, da njihovo ekipo na Koroškem vse premalokrat uporabijo za pomoč pri reševanju. Člani ekip NMP, sodelujoči gasilci, policija in člani GRS so dobili jasna navodila o postopkih aktivacije HNMP, kako pripraviti poškodovanca in teren za pristanek helikopterja ter se seznanili s potencialnimi nevarnostmi, ki se jim s pravilnimi postopki lahko izognemo. Ekipo HNMP je po scenariju aktivirala tudi ekipo v Bolnišnici Slovenj Gradec, pristala na novem heliportu in predala pacienta v oskrbo bolnišnični ekipi. Tako sta se izvedla tudi testiranje približevanja in koordinacija pristajanja na novem heliportu.

Z nami je bil tudi reševalec na motorju Danijel Andoljšek iz reševalne postaje Ljubljana. Predstavil nam je prednosti in slabosti uporabe reševalnih motornih koles ter njihovo opremo.

Poskrbljeno je bilo tudi za najmlajše obiskovalce. V likovnem kotičku so na toplem ustvarjali in upodabljali slike z reševalne vaje.

Vaja je potekala brez težav in je izpolnila vsa pričakovanja. Vse ekipe so

Zbor pred začetkom vaje

Nudenje prve pomoči

pokazale visok nivo usposobljenosti, sposobnost delovanja in komuniciranja z drugimi službami, torej z gasilci, gorsko reševalno službo, policijo, civilno zaščito in HNMP.

Da je ZRCK na pravi poti, so potrdili tudi inštruktorji, ki so spremljali in ocenjevali reševanje. Med ocenjevalci je bil tudi Predsednik sekcije reševalcev v zdravstvu, ki je poudaril pomembnost tovrstnih vaj za razvoj urgentne medicine na Koroškem, predvsem pa, da so službe

usposobljene izvajanja hitre, varne in strokovne zdravstvene oskrbe ponesrečencem. Pohvalil je organizacijo in vse sodelujoče.

Z regijsko reševalno vajo Skupaj močnejši – Kope 2015 smo s pomočjo končne analize dela pridobili celosten vpogled v delo ekip NMP in drugih služb za zaščito in reševanje, s tem pa tudi podlago za lažje usmerjanje v nadaljnje izpopolnjevanje ekip NMP v koroški regiji.

V reševalni vaji je sodeloval tudi helikopter.

Misijonar Pedro Opeka na Koroškem

Vančy

Na povabilo ravskega kaplana Jureta Sojča je misijonar Pedro Opeka v soboto, 24. oktobra, obiskal Koroško. V nabito polni dvorani Kulturnega doma na Ravnah na Koroškem je v navdušenem tonu spregovoril o svojem misijonskem delu in pričevanju za Evangelij.

V uvodu ga je pozdravil Franček Kraner, prodekan, dolgoletni župnik iz Črneč, s katerim sta pred desetletji bila skupaj v misijonu na Madagaskarju. Pozdravil ga je v malgaščini: *"Manaona janau in vau vau inu marešaka – akurabi janau?"* (Kako si kaj, kaj je novega, kaj se dogaja – kako si?) In Pedro mu je odgovoril: *"Ci miš marešaka, ci miš vau vau!"* (Nič ni novega, nič se ne dogaja.)

Za popestritev in v veselje so prepevali združeni otroški zbori iz Dravograda in z Raven na Koroškem ter mladinska glasbena skupina. Pri tem so veselo mahali s simboli svečk, sončkov in srčkov, kar je gostu tako ugajalo, da je rekel, da bo nekaj teh simbolov ponesel tudi s seboj. Prireditve je povezovala in vodila Mojca Prašnički, Pedro Opeka pa je navduševal vse, predvsem mlade.

O svojem življenju je povedal: "Rodil sem se l. 1948 v Argentini izseljencem, slovenskima očetu in materi, ki so morali zbežati iz svoje domovine, da so rešili golo življenje pred komunističnim preganjanjem. Bil sem najstarejši fant v družini z osmimi otroki in sem kar mlad moral poprijeti za vsakršna dela. Najraje pa sem pomagal očetu, ki je bil zidar; tako sem se izučil za zidarja in pri 17 letih s prijatelji postavil prvo hišo, od takrat pa veskozi gradim in zidam. Ko sem bil mlad, sem zelo rad igral nogomet in sanjal sem, da bom postal nogometaš. Pa sem postal duhovnik. Pri dvajsetih letih sem prišel na študij teologije v Ljubljano. 28. septembra 1975 sem v Argentini nastopil duhovniško službo in nato odšel v misijon na Madagaskar. Tu v misijonu sem v teh predelih srečal tako bedo, tak obup, ko so na smetiščih med smetmi umirali otroci, starejši pa iz silnega obupa niso videli nobene perspektive v življenju. Začeli smo z majhno skupino, ki pa je vedno bolj rasla. Tako smo dobresedno na smetišču začeli ustvarjati iz nič in s pomočjo dobrotnikov po svetu zgradili pravo mesto. Zgradili

Pedro Opeka med mlado skavtino na levi in Frančkom Kranerjem ter avtorjem prispevka Janezom Juričem na desni

smo že več kot 3000 hiš, sicer ne prestižno razkošnih, ampak takih s 60 m², v katerih pa lahko živi do 10 ljudi. Letno zgradimo okoli 100 takih hiš. Začeli smo z izgradnjo vrtcev, osnovnih šol, gimnazij, zdaj pa že prihajajo diplomanti iz univerze. Pa da ne boste mislili, kako nam veliki politiki in bogate države pomagajo, prav malo. Največje in najlepše darilo so skromni prispevki majhnih posameznikov, ki dajo ne iz svojega preobilja, ampak iz srca, mi pa te darove še oplemenitimo z lastnim vloženim delom. Pred več kot petimi leti nam je Evropska skupnost ukinila pomoč, s katero smo vsaj z enim obrokom dnevno prehranili naše šolarje. Za pomoč sem zaprosil Slovenijo, ker je pač moja domovina, in nam pomagajo, tako da več kot 7000 otrok dnevno lahko dobi vsaj en skromen obrok riža. Hvala ti, draga

Slovenija!" Sledil je bučen aplavz.

Pedro Opeka je navdušeno govoril tako o gradnji kot o predanosti Bogu in Evangeliju. Prav čutiti je bilo njegov optimizem in zanos, s katerim je prežemal vse prisotne. Otroci so še bolj navdušeno prepevali, saj so se zavedali pomena slišane in bili veseli dragega gosta, ki ne samo govori in navdušuje, ampak tudi sam živi Evangelij. Nato pa ni bilo konca podpisovanja njegovih knjig, ki so jih prodajali, in seveda slikanja, slikanja s Pedrom Opeko.

Izkoristil sem to priložnost, da mi o spominih na gosta Pedra Opeka in še kaj o sebi pove Franček Kraner, dolgoletni župnik iz Črneč.

"Peter je bil že kot študent teologije na Madagaskarju, kjer je sodeloval pri gradnji

Pedro Opeka na Ravnah na Koroškem

misijonske postaje in cerkve v Vangaindranu. Ob odhodu je obljubil škofu in sobratom misijonarjem, da ko postane duhovnik, se vrne na Madagaskar. Naslednje leto po mašniškem posvečenju se je res vrnil in tam ostal vse do danes. Tako sva se tam sodelovala s Petrom, kot smo ga mi imenovali.

Mene je v misijone tja povabil malgaški škof Viktor Razafimahatratra, škof, ki je čez leto postal kardinal. Jaz pa sem ostal v teh misijonih na Madagaskarju 5 let in tu sva sodelovala s Petrom. Najprej smo (bilo nas je okoli 30) opravili tečaj malgaškega jezika. Nato sem bil poslan na

prvo misijonsko postajo na vzhodu v škofijo Farafangana. Tu sva nekaj časa bila skupaj s slovenskim misijonarjem Francem Buhom na postaji Vandžuzu. Ko pa je ta odšel na dopust v domovino in sem tam ostal čisto sam, so me največ naučili malgaški otroci – jezika in njih navad. Nato sem odšel na jug na misijonsko postajo Mindugi (kraj na južnem povratniku). Tu sva bila skupaj s Slovencem Pepijem Giderjem.

Po izteku pogodbe sem se vrnil v Slovenijo. Najprej sem služboval kot kaplan pri sv. Martinu pri Vurberku – Zg. Duplek, Sp. Duplek in Dvorjane.

Leta 1981 me je škof Kramberger poslal v župnijo Črneče pri Dravogradu. Po smrti župnika Toneta Vogrinca sem v soupravljanje dobil še župnijo Libeliče. Pogosta bogoslužja pa še opravljam na priljubljeni romarski cerkvi sv. Križa nad Črnečami, kjer sem tudi duhovni oskrbnik. Kar dovolj dela zame in moja leta!

Župniku Frančku Kranerju sem se zahvalil, da je z nami podelil svoje spomine, obenem pa sem mu pa še čestital, saj bo drugo leto praznoval okroglo obletnico, 70. rojstni dan, in 35 let župnikovanja v župniji Črneče!

Po sledih prednikov

Irma Marija Zajc

Po poteh in stezicah prednikov stopam z nekakšnim spoštovanjem in ponosom. Ukvarjam se z vprašanji, le kakšni so bili moji predniki, kako so razmišljali, kaj so delali. Ni važno, nekoč so hodili ravno po teh poteh.

Pri Ančki

Daljna sorodnica iz Avstrije mi je potarnala, da ne more priti do *totrovega* olja. Ne morem verjeti, da ga v Avstriji ni, vsaj v bližini Ančkinega domovanja ne. Seveda sem se potrudila in olje *zrihtala*, posebej zato, da dokažem, da smo v Sloveniji bogatejši vsaj za to naravno zdravilo.

Prejšnji teden, na prelep sončen dan, smo se Franjo, mama in jaz podali s *totrovim* oljem k Ančki. Pot nas je vodila mimo domačij na Libeliški gori, kjer smo malo poklepetali. Mimo Krbuna se skozi gozd vije lepa mehka pot do Vižograda, ki je že v Avstriji. Na tej domačiji so živeli naš *vic*, torej mamin stric, ki je bil gospodar na Jezernikovi kmetiji. Vižograd mi je v otroških letih slikal podobo bogate, predvsem pa sladke kmetije. Naš *vic*, ki so z

Pogled z Libeliške gore

dovoljenjem lahko hodili kar zgoraj čez, so od tam prinašali strd. Žal te strdi nisem bila nikoli deležna, saj so kozarec skrbno skrivali v svoji zeleni kredenci. Priznam, da sem se včasih pretihotapila v njihov *štibeljc*, odprla kozarec in samo prst pomočila v to sladko zadevo. Še danes gojim do medu globoko spoštovanje, verjetno zaradi nedosegljivosti v otroštvu.

Ob naših lahkinih korakih mi je mama povedala, da so ji *vic* večkrat pripovedovali, kako so pasli živino na ledini, ki je segala dol do grabna. V mislih sem si naslikala podobo malega, živega dečka, verjetno bosega, kako teka za kravami ... In ravno ta graben smo zgrešili, saj smo šli predaleč navzdol. Nič za to, obrnili smo se in pot nadaljevali v pravi smeri. Prispeli smo do Smonkarja, kjer živi Ančka. Sama. Kmetija je lepa in obsežna, polna sadnih dreves. Ravno to kmetijo sta pred stotimi leti kupila mamina *bica* in *dedi*. Včasih imam občutek, da živi na tem delu Avstrije sama naša *žlahta*.

Iz hiše se je slišalo glasno govorjenje. Glej ga šmenta, Ančki je pomagal nositi rože na podstrešje nihče drug kot Završnikov Tonči. Prav burno smo se pozdravili, saj ga že dolgo nismo videli. Za Tončija lahko trdim, da je dobrohoten veseljak Libeliške gore. Ob prijetnem klepetu za mizo smo obujali spomine in preverjali zgodovino posestva.

Nazaj grede nas je del poti spremljal Tonči, ki je v grabnu pokazal dve goreči sveči. Prej ju nismo videli, čeprav smo ju iskali. Natanko mesec dni je minilo od pogreba Ančkinega brata. Pogrešanega so našli ob potočku, mrtvega. Čudne so poti usode.

Ne vem, zakaj, ampak nekako sem zadovoljna v duši. Bogatejša. Hodila sem po stopinjah prednikov oziroma ljudi, ki so mi nekaj pomenili. Pogledovala sem k čebelnjaku pri Vižogradovi hiši, a je žal zapuščen. Seveda, strd se lahko kupi v vsaki trgovini in ni več tako cenjena, kot je bila v mojih otroških očeh ... in ustih.

Zlati maturantje ESŠ Slovenj Gradec

Darinka Gregor

Sokličevo zbirko iz slovenjegraškega župnišča in bili smo presenečeni nad njenim bogastvom, ki se je pokazalo ob razstavitvi na zadostni površini.

O vlogi velikih mož Jakoba Sokliča in Ksaverja Meška sta spregovorila Jelka Štumberger Rošer in prof. Potočnik, ki je kot zgodovinar lepo predstavil tudi druge

se seveda kažejo tudi sadovi njegovega truda.

Letošnje srečanje je bilo že deseto, saj smo se srečevali vsakih pet let. Odličnima organizatorkama Jelki in Marjani smo tako dali neomejeno zadolžitev za podobne prireditve v prihodnje.

Ob 50. obletnici mature smo se v Slovenj Gradcu srečali bivši sošolci iz Ekonomske srednje šole Slovenj Gradec. Maturirali smo v daljnem letu 1965, bili smo druga generacija v letu 1960 ustanovljene ESŠ.

Povabilu organizatork Jelke Štumberger Rošer in Marjane Miklavc Markon se je od skupno 23 odzvalo 15 zlatih maturantov in naš razrednik Jože Potočnik. Zbrali smo se pred Galerijo likovnih umetnosti ter si po prisrčnem snidenju ogledali Sokličev muzej z Meškovo spominsko sobo. Poznali smo

znamenitosti Slovenj Gradca. Ob tem smo se sprehodili po lepo urejenem starem mestnem jedru v cerkev sv. Elizabete in mimo stare stavbe ESŠ na Vorančevem trgu v Hotel Vabo.

Občudovali smo lepoto in utrip mesteca, se čudili njegovemu razvoju v petdesetih letih. Vse vprek smo obujali spomine na tiste lepe šolske dni, primerjali takratne do neba segajoče želje in cilje z doseženim. Profesor Potočnik se je spominjal in veselil z nami. Dejal je, da spremlja dosežke in življenjske uspehe svojih dijakov in je ponosen nanje. V tem

Naših petdeset

*Obletnica vsaka spomine
svoje nosi s seboj.
Te naše, zastrte z zlatim prahom,
podelila rada bi s teboj.*

*Še veš, kako bila je lepa
naša ta mladost?
Kako brezskrbna,
polna svetlih sanj!
Čeprav v časih težkih,
jo spremljali sta srčnost in radost.*

*Smo štiri leta
se skoraj vsak dan srečevali,
učili se,
veliko se smejali,
kot da bi šolo
vsi se le igrali.*

*Tesne tkali
smo vezi in
vsak si svojo
pot iskali.*

*In naprej se zdi,
kot da življenje
bi zdrsnilo skozi čas.*

*Zdaj babica, že dolgo v pokoju,
pred vami tu stojim
in vprašam se in tudi vas:
"Le kaj bi več še radi?"*

*Dokler se družimo
in veselimo,
smo v srcu
vsi še vedno mladi.*

Tradicionalna strokovna ekskurzija častnikov in veteranov

Mag. Jože Marhl

Častniki iz občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju in Vuzenica ter člani Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo zgornje Dravske doline so tudi v letošnjem oktobru izvedli strokovno ekskurzijo.

Pot jih je najprej vodila na ljubljanske

Žale. Tu je Franc Glazer, član obeh organizacij, pripravil uro zgodovine. Predstavil je zgodovinski razvoj ljubljanskih Žal in pri tem poudaril prispevek slovitega arhitekta Jožeta Plečnika. Zatem so se udeleženci zbrali pri spomeniku padlim v vojni za Slovenijo leta 1991 in ob njem položili cvetje, prižgali svečke in z enominutnim molkom počastili njihov spomin. Zbrane sta nagovorila predsednik častniške organizacije Miloš Pečoler in predsednik veteranske organizacije Dali Cvar.

Osrednji strokovni del ekskurzije je bil ogled Izobraževalnega centra za zaščito in reševanje na Igu pri Ljubljani. Tu jih je sprejel strokovni delavec Andrej Biaggio, ki

je z razlago ter filmom predstavil organizacijo in vsebino delovanja centra. Nato so si udeleženci pod strokovnim vodstvom ogledali posamezne objekte in njihovo opremo za usposabljanje in prisostvovali praktičnemu usposabljanju članov prostovoljnih gasilskih društev.

V lepem sončnem vremenu je sledil zanimiv in poučen ogled kulturne dediščine središča Ljubljane z ljubljanskim gradom. Ekskurzijo so zaključili v Pivovarni Union, kjer so se seznanili z zgodovino pivovarne, ogledali so si muzej pivovarne, seveda pa so se tudi okrepčali z različnimi vrstami piva. Vsi zadovoljni in dobro razpoloženi so se v večernih urah na poti proti domu ustavili še na Trojanah, saj brez

trojanskih krofov ne gre. Preden so se po uspešnem dnevu razšli, so se udeleženci ekskurzije zahvalili organizatorjem strokovne ekskurzije za odlično organizacijo in bogato vsebino.

Udeleženci
strokovne ekskurzije

Kratkohlačniki

Veselo čarovniško rajanje v Vuzenici

Anja Vajde, TIC Vuzenica

Foto: Ivo Brodar

V Vuzenici smo v okviru Turistično informacijskega centra (TIC) Vuzenica tudi letos, že četrto leto zapored, priredili veselo čarovniško rajanje za naše najmlajše, seveda pa so se ob tem zabavali tudi tisti malo starejši po letih, a po srcu še vedno mladi.

Prvi dan našega *Halloween festa* 2015 je potekal v soboto, 24. oktobra 2015, v Modri dvorani, kjer smo priredili ustvarjalne delavnice za otroke. Izdelovali smo netopirje, košarice – bučke, duhce in izrezovali buče. Nato pa smo se vsi skupaj zelo razveselili obiska gledališča KU-KUC, ko sta pravo zabavo na odru in pod njim

Izrezovali smo buče ...

priredila Cene in Metka, saj smo se jima nasmejali do solz. Vmes smo se posladkali še s sladkimi dobrotami presenečenja in se sprehodili po čarovniški tržnici naših domačih ponudnikov iz Vuzenice in okolice. Z nami je bilo kar veliko število našemljenih malih čarovnic, ki so vidno uživale v takšnih in drugačnih čarovniških vragolijah.

Finale veselega rajanja pa se je nadaljeval še v nedeljo na Pistrovem gradu, kjer smo ujeti v strašljiv in ognjevit ambient z nestrpnostjo pričakali čarovnika Gorazda, na grmadi zažgali zlobno coprnico, zaplesali ob ognju, uživali ob peki kostanja, soju bakel in na koncu še ob ognjenem šovu umetnic Maje in Neže, ki sta poskrbeli za pravo ognjeno žonglersko doživetje. Ob strašljivih zvokih, ki so prihajali iz okoliškega gozda, krikih malih in velikih čarovnic ter duhcev smo se imenitno zabavali. Tokrat nam je bilo res naklonjeno tudi vreme in vsi skupaj smo se imeli res lepo.

Hvala vsem staršem, ki so pripeljali svoje otroke in hvala vsem obiskovalcem od blizu in daleč, ki ste bili z nami. Prihodnje leto se zagotovo spet vidimo!

Z navdušenjem smo si ogledali predstavo gledališča KU-KUC.

Lepi mali čarovnici

Čarovnik Gorazd je z nami naredil selfie.

Najbolj zlobno coprnico smo zažgali na grmadi.

Učni sadovnjak pri Lesenem škratu v Šmartnem pri Slovenj Gradcu

Jože Santner

Ob dnevu odprtih vrat novega VVZ Šmartno je direktor Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec Silvo Pitržnik postregel z zamisljo, kako urediti okolico vrtca, da bodo imeli malčki učne delavnice tudi v naravi. Temu je bila naklonjena direktorica Ivica Vaukan in tej zamisli je pritrdil tudi župan MO Slovenj Gradec Andrej Čas, kar pa je z veseljem sprejel predsednik Vaške skupnosti Šmartno Anton Sedar.

Seveda so tehnični del prepustili meni, Jožetu Santnerju, z namenom, da bo vse, kot je treba. Pri kopanju sadilnih jam direktor Gozdnega gospodarstva ni zaostajal za drugimi iz VS Šmartno, vse skupaj pa je bilo tudi lepo druženje ob prostovoljnem delu.

Seveda je bila izvedljiva ideja, da se ta sadna drevesa, češnja, da bodo prvi sadeži hitro spomladi, jabolka, da bo sadje tri mesece po vrsti, in sliva (češplja), da otroci dobijo tudi drugačne vitamine, posadi protokolarno, saj je bil praznik VS Šmartno. Malo pred napovedanim časom sajenja so bili malčki že zelo nestrpni, ko so čakali na prostoru pred vrtcem, da bodo ugledali starše, babico ali dedka. Seveda so nekateri starši prinesli orodje s seboj in ponosno poslušali kulturni program svojih otrok in vnukov, pri katerem so zelo sodelovale vzgojiteljice. Bil je pravi živ žav, sploh pri pomoči sajenja sadnega drevja; kar tekmovali so med seboj, kdo bo dal v sadilno jamo več zemlje s svojo lopatko.

Otroci vrtca Šmartno so nestrpno čakali starše, babice in dedke na parkirišču pred vrtcem.

Hoteli so vedeti, zakaj na koreninah dreves ne sme biti kamenja, zakaj voluhar ne sme pojesti korenin pa zopet zakaj, zakaj ...

Kar naenkrat so bila drevesa posajena. Nekateri malčki so imeli tudi grabljice in pomagali so urejevati zelenico okrog

dreves. Mali pomagači se tudi utrudijo, zato so jim za žejo dali piti slaček jabolčni sok, ki ga je prispeval M. Strmčnik, sicer tudi oče malčka, ki je pomagal. Res je lepo videti posajena drevesa, ki bodo malčke spominjala na ta dan, ko so že držali orodje v svojih rokah.

Pred začetkom sajenja so malčki zapeli, starši in stari starši pa so jih z aplavzom spodbujali in seveda fotografirali, kot se spodobi.

Srečanje jubilarcev v Radljah ob Dravi

Ivan Rus

Zakonca Vlado in Bernarda Smrečnik

V Radljah ob Dravi v cerkvi svetega Mihaela se je v nedeljo, 18. oktobra, zgodil prečudovit dogodek. Ta dan je praznovalo svojo poroko kar 42 parov jubilarcev.

Kristina in Rudolf Grebenc sta praznovala 65. obletnico poroke, Janez in Lizika Ravnjak sta praznovala 55. obletnico, pet parov je praznovalo zlato poroko, štirje pari so praznovali svojih 45 let. Največ parov, skupaj jih je bilo kar osem, pa je praznovalo 40 let skupnega življenja. Med njimi sta bila tudi Vlado in Bernarda Smrečnik. Pet parov je bilo poročenih 35 let, šest parov ima že 30 let skupnega življenja. Tudi srebrno poroko so obhajali štirje pari. 20, 15 in 10 let je praznoval po en par. Kar šest parov je praznovalo 5 let skupnega življenja.

Ves postopek ponovnega potrjevanja poroke je lepo vodil gospod župnik Jože Gomboc. Ob slovesu je blagoslovil še kip nadangela Mihaela, ki so ga radeljski gasilci namestili na nekdanji gasilski dom,

na mesto, kjer je bil sveti Florjan. Sedaj je dom last radeljske župnije.

Vlado in gospa Bernarda sta me povabila, da sem z njima, njunimi otroki, vnuki in pravnuki praznoval na prelepi lokaciji na turistični kmetiji Mrkač iz Vasi pri Radljah ob Dravi. Tam je dom Vladove hčerke Cilke. Bil sem zelo počaščen, saj sem sedel poleg slavlencev. Aperitiv, ki so ga ponudili pri vhodu, mi je zelo prijal. Za veselo razpoloženje je poskrbel sin Stanko s prijatelji. Hrana je bila zelo dobra, posebno sirovi štruklji.

Tako Vlado kot Bernarda sta bila prej že dobri dvajset let poročena. Toda obema sta partnerja umrla. Vlado je ostal vdovec s šestimi otroki. Bil je primoran poiskati mamo svojim otrokom. Bernarda je živela na kmetiji blizu Slovenj Gradca. Spoznala sta se in ker otroci niso bili nikakršna ovira, sta se vzela. Otroke je Bernarda lepo vzgojila in vidi se, kako radi jo imajo.

Jubilanti med obredom ponovne zaobljube

Leta minevajo, spomini ostanejo

Zlatko Škrubej

Tako je povedala tudi Hedvika Škrubej Ridl, doma iz Šmartnega pri Slovenj Gradcu, ko je v Domu starostnikov v Črnečah praznovala svoj 102. rojstni dan. Vsa svoja mlada leta in pozneje zrela z možem Ivanom je preživela na kmetiji Trnek v Šmartnem pri Slovenj Gradcu. Ob kmečkem delu je bila tudi šivilja. Med drugo svetovno vojno je s šivanjem veliko

naredila tudi za ranjence partizanske Pavčkove bolnišnice. Po koncu druge svetovne vojne je kot šivilja nekaj časa šivala v bolnišnici v Slovenj Gradcu, pozneje pa je ob kmečkem delu šivala kar doma. Bila je tudi dolgoletna članica cerkvenega pevskega zbora cerkve sv. Martina v Šmartnem pri Slovenj Gradcu in dolgoletna gasilka PGD Šmartno pri Slovenj Gradcu.

Ob njenem rojstnem dnevu so jo obiskali tudi predsednik PGD Šmartno Albert Gradišnik, predsednik Vaške skupnosti Šmartno Anton Sedar in predstavnica desetine, katere je članica bila tudi Hedvika, Tončka Hudovernik. Zaželeli so ji predvsem obilo zdravja, z

V Domu starostnikov Črneče so Hedviko obiskali člani PGD Šmartno in predsednik Vaške skupnosti Šmartno.

Hedvika Škrubej Ridl sedi ob mizi. Za njo stojijo brat Jože, sestra Marija in brat Franc. Posnetek je iz leta 1934.

obljubo, da jo bodo še obiskali. Obiskali smo jo seveda tudi sorodniki: mož Ivan, nečakinja Danica Štruc z družino, nečak Zlatko in še vsi ostali sorodniki družin Škrubej, Štruc, Krevh, Knez, Šrbec in Cokan. Tudi mi smo ji zaželeli obilo zdravja z željo, da bi bila še dolgo med nami.

Hedvika, še na mnoga leta!

65. obletnica poroke Martina in Amaliije Mori

Aleksandra Mori Štornik

V kuhinji za mizo sedita osivela mož in žena. Žena, kot že tolikokrat, z očali na nosu glasno prebira vrstice pred sabo, medtem ko jo mož z zaprtimi očmi pozorno posluša. Čas pa jim tiho teče; skupaj v zakonu že 65 let.

22. oktobra 1950 sta si na Prevaljah pred bogom in ljudmi večno zvestobo obljubila Martin in Amaliija Mori, Tini in Malka. Malka se je s kmetije Kogelnik prisožila nedaleč stran na kmetijo Šibovnik, kjer sta s Tinijem kmalu zagospodarila. Leta so hitro minevala, drug za drugim so na njuno veselje prihajali otroci, dve hčerki in štirje sinovi, ki so dopolnjevali njune korake. Na poti so se nemalokrat pojavljale različne ovire, ki sta jih drugo za drugo prestopila, premaknila in uspešno premagala. Otroci so zrasli, drug za drugim odhajali od doma, vendar so nasmeh na lica ponovno začeli risati

vnuki in vnukinje, skupno jih je kar trinajst. Tudi ti so že odrasli in poskrbeli, da otroški smeh v njuni okolici ne bi zamrl, saj jima z osmimi pravnuki ni nikoli dolgčas.

Vrata v kuhinjo se odpro in k pradediju in prabici glasno priteče pravnukinja. Prabica odloži očala in se skupaj s

pradedijem z zadovoljnim nasmeškom na obrazu posveti razigrani deklici. A ta ni edina, ki jima popestri pozno jesen, saj jima obiskov sorodnikov, prijateljev in znancev ne manjka. Draga slavljenca, še na mnoga zdravih, srečnih dni!

Iz kuhinje diši

Tisti "ta pravi" kmečki ajmoht

Martina Cigler

Zdaj, ko se dnevi krajšajo in prihaja mrzlo obdobje, je *fajn* včasih pojesti kaj "konkretnega". Od zanimivih jedi "na žlico", ki gredo vsem v slast, sem pred kratkim v knjigi Pavleta Hafnerja z naslovom *Ta dobra stara kuhinja* izbrskala recept naših babic za tipično kmečko jed, ki je v preteklosti bila skoraj vsakdanja in praznična hkrati. Imenuje se kmečki *ajmoht*. Ta jed se je kuhala redno

predvsem v nedeljah, praznikih in semanjih dnevih. Bila pa je tudi svatbena jed, saj so jo na porokah vedno postregli kot prvo toplo jed.

In kako pripraviti kmečki ajmoht?

Potrebujemo goveje meso (včasih so uporabljali meso goveje golše), ki ga

razrežemo na ne prevelike kose. Meso damo v lonec, v katerem segrejemo žlico ali dve hladno stisnjenega repičnega olja, ekološkega, seveda. V lonec z mesom dodamo narezan krompir, rumeno korenje, kolerabo, peteršiljevo korenino, stroke česna, vršček majarona in nekaj zrnč črnega popra, nekaj žlic kisa ali če imamo kakšno kislo domače vino, ki ni žveplano, dodamo kozarec tega. Vse skupaj osolimo in kuhamo, dokler niso vse sestavine enako mehke.

Ker pa je *ajmoht*, sploh če ga pripravimo iz goveje golše, zelo masten, ga po navadi ponudimo z nezabeljenimi ajdovimi žganci ali postrežemo s tistim "ta pravim" domačim črnim kruhom.

Takole, naj bo zima mrzla ali ne, tu pa tam naj na vaši mizi zadiši *ajmoht*, ki bo marsikoga spomnil na čas otroštva, ki ga je, verjamem, vsak doživeljal po svoje.

Besede med Uršljo in Peco

Predstavitev zbornika

Milena J. Cigler

Ivana Čreslovnik bere svoj prispevek.

Po naključju sem izvedela, da je v četrtek, 16. 10., v Pliberku v Kulturnem domu predstavitev zbornika Društva literatov Mežiške doline in nekaterih gostov iz Avstrije in Slovenije. Ker predsednik Vančy, ki tudi sodeluje s prispevkom v zborniku, ni imel prevoza, smo združili prijetno s koristnim in se skupaj odpeljali v Pliberk. Bilo je zanimivo, da sta istočasno kot mi, parkirala tudi Ivan Penec in njegova soproga Mojca, in to kar zraven nas.

Počasi smo Korošci z juga napolnili tisto parkirno linijo in tudi dvorano, ki je skoraj majhna, a še tako imajo probleme z napolnitvijo, nam je potožil organizator večera. Voditeljica prireditve je bila Ivana Čreslovnik, predsednica Društva literatov Mežiške doline.

Večer sta glasbeno popestrila kantavtor in vodja vokalne skupine Rute Ivan Penec, ki nas je s svojimi besedili zelo

Udeleženci prireditve

Ivan Penec in Lidija Vidmar sta popestrila večer z glasbenimi vložki.

zabaval, posebno s tisto o krizi, Lidija Vidmar pa ni pela svojih skladb, a je vseeno požela buren aplavz, ker je tako pretanjeno in subtilno podala pesmi Marte Zore, Iztoka Mlakarja in druge. Ivana je program pripravila tako, da sta se vsakokrat predstavila po dva avtorja.

Predstavili so se, ne po vrstnem redu, Peter Črtomir Gorjanc z Raven, ki je opisal, kako je žena predstavila novorojenega sina njegovim staršem: Što ga matel! Stanko Gr! s prispevkom oziroma s pesmimi o lovu in svoji hiši na robu gozda; Aleksandra Kocmut je brala iz ciklusa Gozdnih zgodb, s katerimi je bila uvrščena na tretje mesto na prvem dvojezičnem literarnem natečaju v Pliberku Na Koroškem v besedi. Svoj prispevek je dodala Martina Podričnik, učiteljica na "najvišji" OŠ v Sloveniji, to je na Javorju. Njeno pisanje se pogloblja predvsem v žensko psiho oziroma življenja žensk. Lidija Polak s Prevalj je že dolgo na koroški literarni sceni, njenih uspehov je že veliko, piše pa predvsem pesmi. Ivana Prislan je med novimi člani društva, zanimiva je njena zgodba Dekla.

Ivana Čreslovnik se je predstavila s prikupno zgodbo Kdaj boš umrla, bica?, sicer pa ima že tudi knjigo Koroška deklica Bajberli. Je predsednica Društva literatov Mežiške doline. Njen predhodnik Miha Lodrant se že vrsto let udeležuje takih srečanj, kot predsednik se je močno trudil in literate popeljal tudi po Sloveniji. Tako sem tudi jaz šla z njimi v Brežice na kulturno prireditev ter na obisk Rudija Mlinarja in soproge Ivane Vatovec.

Omeniti moram seveda našega Janeza Juriča - Vančyja, ki je opisal avtobiografsko doživetje, ko sta z dedijem blagoslavljal polje, travnike in stavbe pred božičem. Naslov zgodbe je Kadilo in zelo dobro opisuje otroško dušo in dovtetnost za nauke staršev, ki pomešani z domišljijo celo ogrozijo njegovo zdravje in življenje.

Od gostov mi je ostal v spominu Stanko Wakounig iz Spodnjih Vinarij, občina Škocjan ob Klopinskem jezeru v Zg. Podjuni. Do upokojitve je vsa leta poučeval deset- do štirinajstletne otroke na glavni šoli v Železni Kapli. Je tudi pevec in bil je predsednik slovenskega prosvetnega društva Danica. Predstavil se je s črtico o porednem fantu Tevžeju in zgodbo Strahovi. Po razgovoru mi je poklonil pesniško zbirko Kotiček tople domačije, jaz pa sem mu v zahvalo poslala eno svojih knjig.

Po končanem večeru, ki sta ga glasbeno izredno polepšala Vanč in Lidija, smo prijateljsko poklepetali ob vinu in pecivu. Domov se je naša družčina, Vančy in midve z Martino, peljala v smeri Lavamunda in verjeli ali ne, ves čas smo bili sami na cesti.

Zlatko Škrubej

Za šalo ali zares?

RAZLIKA

Marko vpraša Jožeta: Ali veš, kakšna je razlika med slonom in mušico?

- Kakšna?

- Ti je že kdaj slon padel v oko?

SE ZGODI

Policist vpije na zobozdravnika:

Kaj ste nori!? Napačen zob ste mi izpulili!

Zobozdravnik ga miri: Ja, in?

Se vam še ni zgodilo, da ste kaznovali napačnega?

RED JE RED

Mojca sredi noči zbuja moža: Ivan, zbudi se, hej, Ivaaan!

- Kaj pa je? So begunci v hiši?

- Ne. Pozabil si vzeti uspalno tableto.

BLAŽENA SMRT

- Tilčka, povej mi, zakaj si tako žalostna?

- Mož mi je umrl!

- Kaj pa je bilo?

- Zaposlil se je v pivovarni in že drugi dan padel v bazen s pivom.

- Joj, se je dolgo mučil?

- Niti ne. Trikrat mu je uspelo zlesti ven in iti lulat, potem pa ga ni bilo več nazaj.

STAREJŠI BRAT

Mama pride v sobo in najde sina jokati: Zakaj pa jočeš, sin moj?

- Brat se ločuje.

- In kakšno zvezo ima to s tvojim jokom?

- Vse življenje sem vedno dobival tisto, kar je on prerasel ali ni maral.

PIJANSKA

Pijančka popivata v gostilni pa reče eden: Slišal sem, da se bo alkohol podražil!

Drugi odvrne: Hik, nam bo pa še bolj ljub.

MIGRANTI

Jure vpraša prijatelja: A veš morda, katere igre imajo najraje migranti?

- Ne. Katere?

- Igre brez meja.

ČAS

Učitelj vpraša Rafka: Kateri čas je to?

Kupujem, kupuješ, kupuje, kupujemo.

Rafko izstreli: Čas razprodaj!

PRAVI RAZLOG

Ivan bere časopis in reče ženi:

Naš predsednik Borut Pahor je končno obiskal begunce!

Žena zamahne z roko: Najbrž mu manjka kak posnetek za koledar 2016.

BLONDINKA

Blondinka pripoveduje prijateljici:

Grabila sem listje in si zlomila nogo.

- Ja kako ti je pa to uspelo?

- Padla sem z drevesa.

RAZLIKA

Med popivanjem vpraša Karel Iva:

Kakšna je razlika med štajerskim pogrebom in poroko?

- Hm, pojma nimam. Kakšna?

- Na pogrebu je vsaj eden trezen.

OBGLAVLJANJE

Starejša dama je prišla k lepotnemu kirurgu in mu rekla: Gospod kirurg, me lahko polepšate?

Kirurg si jo ogleda in reče: Žal mi je, toda obglavljanje je v naši državi prepovedano.

PO OBROKIH

Nejc pride domov iz šole in mama ga vpraša: No, si dobil kakšno petico?

Nejc reče: Sem, samo na pet obrokov.

POGOVOR ZAKONCEV

Zakonca imata burno razpravo pa reče mož: Praviš, da si svoj čas imela polno snubcev?

- Da.

- Škoda, da se nisi poročila s prvim bedakom, ki te je zaprosil.

- Saj sem se.

Hilda Polajner
1932–2015

*Kjer je luč, je prižgano tudi upanje!
Roka se oprime dlani, zamere so
pozabljene, v dušah se prižiga ljubezen,
ki išče bližino.*

*Kdor je poln luči, razsvetljuje temo.
Odkriva nove možnosti in drugačne poti.
Zlučjo v sebi spoštujemo tišino.*

*Če bi hodili kot sence po temnih poteh, ne bi
vznemirjali, saj tema ne moti teme. A že
droben plamen zbudi pozornost, zastavlja
vprašanja in zahteva odgovore.*

*Kjer gori luč, je tema poražena.
Vse postaja jasno, čisto, pregledno,
obsijano s svetlobo, postavljeno v jasno
presoje.*

Luč premaguje temo.

Bil je čisto navaden jesenski dan. In v tej normalnosti si tudi ne moremo kaj, da ne bi mislili in videli samo lepše strani življenja. Nihče ne slutiti, da se lahko vse skupaj kaj hitro spremeni in da vreme na to nima nikakršnega vpliva. Smrt je znova požela in pokosila dobro in srčno ženo, mamo, bico, teto, sosedo in našo vse življenjsko sokrajanko. Umrli je Hilda Polajner, rojena Povsod.

Hilda se je rodila 23. februarja 1932. leta na Štoparjevem v Podpeci kot hčerka rudarja Petra in mame Berte Povsod, šivilje in gospodinje. Bila je prvorojenka, leta 1935 se je rodil še brat Franci, ki pa je žal umrl star komaj 37 let. Po končani osnovni šoli, ki jo je obiskovala na Štoparjevem in v Črni, je kasneje v Mežici obiskovala še nižjo gimnazijo. Po šolanju se je takoj zaposlila. Bila je željna učenja in tudi razgledana. Njena prva zaposlitev je bila na občini v Črni. Nadaljevala je na Ravnah, a se znova vrnila nazaj v Črno, kjer se je zaposlila na Gozdnem gospodarstvu, ki je bilo takrat v največjem razcvetu. Tu je bila zaposlena kot materialna knjigovodkinja vse do upokojitve v začetku osemdesetih let.

Bila je tudi pooblaščenka za sklepanje zakonskih zvez in veliko parov je pospremila na njihovo zakonsko pot.

Prišel je tudi čas za ljubezen, s svojim kasnejšim možem se je spoznala, ko je kot mlad policist prišel v Črno. Leta 1953 se jima je rodil sin Bojan.

Hilda pa je bila tudi zelo aktivna v družbenopolitičnem življenju; vpeta v delo pri organizaciji RK, ZB, sindikatu, društvu upokojencev in še bi lahko naštevali. Bila je tudi v delovnih brigadah. Za svoje delo je leta 1972 prejela priznanje, medaljo dela predsednika SFRJ, prejela pa je tudi bronasti grb občine za delovanje pri RK. Vseskozi pa je bila tudi dobra mama sinu Bojanu in babica vnuku Mateju, ki je v svojih mladih letih prehitro izgubil mamo.

V življenju spoštovane Hilde so se prepletali dobri in slabi dnevi. Življenje se ji je osmislilo, ko sta skupaj s partnerjem Adolfom Hovnikom začrtala pot v nadaljnje življenje. A žal je sreča trajala prekratko, saj ji je dragi Adolf mnogo prezgodaj umrl.

Kljub vsemu pa je še vedno sledila življenju. Zelo se je razveselila rojstev pravnukov Nejca in Nika, ki sta jo tudi redno obiskovala v domu starostnikov na Prevaljah, kjer je preživela zadnja štiri leta življenja. Kljub temu da je živel v domu za starejše, jo je razvoj domačega kraja vseskozi zanimal, še posebej pa Helena. Cerkvi sv. Helene je darovala sliko, ki jo je dala narisati posebej za to.

Kljub boleznim v zadnjem obdobju je imela še vedno veliko voljo do življenja in je bila polna optimizma. Tudi zahtevno operacijo je pričakala z optimizmom, žal pa je umrla le dva dni po njej. Spoštovana Hilda Polajner se je vse življenje razdajala za druge. Nikoli ni iskala koristi, pač pa so ji bili vedno pomembni ljudje. Vedno je bila dobre volje in prijazna do soljudi, zato smo jo imeli radi, saj je imela za vsakega lepo in toplo besedo.

Zahvala

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice, prababice, tete in svakinje, se zahvaljujemo vsem, ki so jo pospremili na zadnji poti, pevcem za čustveno odpete pesmi, govorniku Gvidu Jančarju, praporščakom in Pogrebni službi.

Posebej se zahvaljujemo osebjem doma starejših na Fari, še posebej pa stanovalcem in vsem, ki so spoštovano Hildo prihajali obiskovat.

*Halenarka po duši,
ideali vedno isti,
lojalnost, iskrenost,
dobrota, veselje.
in naša hvaležnost za vse.*

Vsi njeni

Ivan Klemen
1930–2015

Ne sliši vetra, ne ptičjega petja, ne sliši več šumenja gozdov, ki so mu tolikokrat šepetali skrivnosti narave, ko je v njih delal, se potil za zaslužek in prijateljeval s sodelavci. Trenutki, lepi in težki, so mu zbežali za vedno.

Težko je v nekaj besedah izpovedati misli, ki jih človek čuti ob smrti sokrajana, znanca in prijatelja. Težko je s še tako izbranimi besedami povedati vse o človeku, cenjenemu daleč naokoli; o človeku, ki je živel tako skromno in bogato, polno in zanimivo življenje; o človeku, ki je znal prisluhniti in priskočiti na pomoč vsakomur; pri delu, z nasvetom ali s toplo besedo.

Rodil se je 4. decembra leta 1930 v Ribnici na Pohorju v številni delavski družini. Deseti od šestnajstih otrok je vsak dan prosil mamo za kos kruha, ki pa ga takrat ni bilo v izobilju. Tam je hodil v osnovno šolo, tam so mu uspavanko peli gozdovi. In prav gozdovi so določili njegovo življenjsko pot in usodo od zibelke do groba.

Po razburkanih otroških letih, v viharju gospodarske krize in druge svetovne vojne, se je kot mladenič zaposlil v kovačiji Muta, pa ne za dolgo, hitro ga je pot zanesla na Gozdno Gospodarstvo Maribor – izpostava Podvelka, kjer je delal vse do vpoklica obveznega vojaškega roka. Ko je odslužil vojake, se je zaposlil v Gradbenem podjetju Dravograd, pa ne za dolgo, tokrat ga je pot zanesla v Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, kjer pa je delal vse do zaslužene upokojitve.

Rad je hodil v službo, dolga leta je s konji spravljaj les, ko pa so mu dodelili traktor goseničar Fiat, je z njim postal legenda med sodelavci. Nobena zima ni bila prehuda, nobena pot prestrema, vsak hlood ali drevo je spravil na svoje mesto. Težko prislužen denar pa je vlagal v gradnjo nove hiše, ki sta jo skupaj z ženo zgradila v Starem trgu.

Z življenjsko sopotnico Vido, s katero se je poročil leta 1955, sta si ustvarila dom in družino. Vzgojila sta sina Mirana in hčerko Olgo, na katera je bil vedno tako zelo ponosen, prav tako je bil ponosen tudi na svojega prvega sina Mirka. Vsi so odrasli v pridne in poštene, si poiskali službe in ustvarili svoje družine.

Pet vnukov in pet pravnukov nadaljuje njegov

rod. Radost in sreča sta se naselila v njegovem srcu ob poslušanju otroškega smeha, najlepši dar jih je bilo objeti in se z njimi veseliti majhnih radosti narave.

Prosti čas je namenil Društvu invalidov in Zvezi borcev, kjer je bil tudi praporščak. Bil je tudi član Društva upokojencev in član Rdečega križa Slovenj Gradec. Za dobra dela je prejel tudi nekaj pohval in priznanj.

Ivan je bil po naravi veseljak, bolečino je znal tiho nositi v svojem srcu, pa naj jo je izkusil kot majhen otrok ali kot zrel mož in oče. Hudo mu je bilo, ko je pred štirinajstimi leti zbolela njegova žena; pomagal ji je, vse dokler je to zmogel. Pred dvema letoma pa jo je zaupal v oskrbo Doma starostnikov v Slovenj Gradcu. Vsak dan je odhajal k njej v dom, vse dokler ga ni zahrbtna bolezen priklenila na bolniško posteljo.

Čeprav ga je kakšna gripa od časa do časa pregnala v posteljo, pa mu zdravje vse do letošnjega poletja ni resneje obrnilo hrbta. Žal pa je nekje v juniju bolezen privrela na dan in počutil se je vse slabše. Moral je v bolnišnico, a bolezen je bila močnejša od narave in zdravil. Zaželel si je le svoje postelje na podgorski cesti, kjer ga je poiskala smrt.

Ivan je bil po naravi miren in tih človek, nikoli se ni po nepotrebnem razburjal. Bil je dober, delaven, gospodaren, poštenjak, prijazen sosed, pripravljen pomagati vsakomur in povsod, kjer je njegova pomoč bila potrebna. Ljubil je svoj dom, ženo in otroke, vnuke in pravnuke, vedno je bil dober z njimi. Nikoli ni nikomur želel slabo, hudo je vračal z dobrim, rad je imel vse okoli sebe.

Zahvala

Svojci se iskreno zahvaljujejo za darovane sveče, za stisk rok in izrečeno sožalje. Posebna hvala vsem, ki ste Ivana Klemna spremljali na njegovi zadnji poti.

Anton Ješovnik

Rozka Močivnik
1968–2015

16. oktobra se je v slovenjgraški bolnišnici mnogo prezgodaj poslovila Rozka Močivnik iz Podgore 11.

3. avgusta letos je dopolnila šele 47 let, a jo je v tem kratkem življenju doletelo veliko bolečine, žalosti in gorja. Rodila se je pri kmetu Avguštinu v Podkrajju. Otroštvo, ki ga je preživljala ob mami Ivanki, očetu Francu in bratu Franciju, je bilo skromno in polno težav vseh vrst. Pri petnajstih letih ji je umrl oče, pri osemnajstih je ostala še brez mame, oba pa sta umrla, preden sta dopolnila 50 let starosti. Ko je bila Rozka stara rosnih sedemnajst let, je v njeno žalostno življenje posvetil žarek upanja. Spoznala je namreč svojega življenjskega sopotnika Mirana Čerenjaka, ki je iz ljubezni do nje prišel živet k Avguštinu in je poprijel za delo. Leta 1986 se jima je rodil sin Marko, leta 1990 pa hčerka Majda. Po bratovi vrnitvi od vojakov se je družinica preselila v Podgoro, kjer so jo Miranova mama Štefka Čerenjak, oče Franc Kovše in sestra Nada Čerenjak zelo lepo sprejeli.

Rozki, ki si je želela lepega in umirjenega življenja, sta bila Štefka in Franc kot mama in oče, otrokom pa srčno dobra bica in dedi. Z močno voljo in pomočjo najbližjih je postala dobra mama in partnerka, hvaležna "ta mlada" in prav zavoljo njene dobrotljivosti, prijaznosti in družabnosti so ljudje enako radi kot nekoč prihajali k hiši.

Zaposlena je bila v Železarni Ravne, nazadnje v Croning Livarni. Bila je dobra delavka in prijazna sodelavka. Leta 1993 se ji je s traktorjem smrtno ponesrečil 27-letni brat Franci. Takrat sta z Miranom prevzela njegovo posestvo in člani družin Močivnik, Kovše in Čerenjak so se s skupnimi močmi lotili dela na kmetiji. Tudi hiša, ki sta jo gradila doma v Podgori, je počasi, a vztrajno rastla in leta 2006 sta se z otrokoma vanjo tudi vselila. Življenje v soteski tam visoko med Kozarnico in Črnim vrhom je prav idilično, a zaradi strmine in oddaljenosti precej naporno. Toda ljudi, ki tam živijo in si s poštenim delom služijo svoj vsakdanji kruh, to ne moti. Razpeti med Avguštinom in domačo kmetijo so si ustvarili svoj svet, v katerem prijazno sprejemajo sorodnike, sosede in prijatelje.

Na svoj rojstni dan, 3. avgusta lani, je šla Rozka namesto na dopust v bolnišnico. Novica, da je hudo zbolela, je vse njene silno prizadela, a upanje na ozdravitev je živelo do zadnjega trenutka. Rozka je svojo bolezen sprejela kot dejstvo, s svojimi težavami ni nikogar posebej obremenjevala, ampak jih je potrpežljivo in vdano prenašala. Če pa je svoje občutke in strahove že komu zaupala, je bil to največkrat njen Miran, ki je bil v času bolezni njena opora in tolažnik.

Trpljenje je namreč največja umetnost,
če trpiš molče,
da nihče ne ve,
da nihče ne sluti,
še manj pa občuti,
da nosiš v sebi neskončno gorje.

Rozka je odšla. Sredi narave, ki žari v nešteti pisanih jesenskih barvah, je ne bomo srečali nikoli več. Bodo pa tam živeli njeni dragi, ki se je bodo z ljubeznijo spominjali in živeli tako, kot si je ona vedno želela: delavno, pošteno in veselo. Sled, ki jo je vtisnila v srca svojih otrok, partnerja in ljudi, s katerimi je prihajala v stik, je tako globoka, da ne bo nikoli zbledela.

**Nešteto svečk bo dogorelo,
nešteto rož na grobu njenem ovenelo,
življenje se brez nje bo spremenilo,
a srce je ne bo nobeno pozabilo.**

Urška Zdovc

Zahvala

Mnogo prezgodaj smo se poslovili od naše drage Rozke. Bolečina in žalost sta veliki, a ju blaži spoznanje, da ste v teh težkih trenutkih z nami sočustvovali tudi vi, dragi sorodniki, sosede, sodelavci, prijatelji in znanci.

Hvala vsem skupaj in vsakemu posebej za izraze iskrenega sožalja, za vse oblike pomoči, za spremstvo na njeni zadnji poti in za vsako lepo misel nanjo.

Vsi njeni domači

V spomin

Roman Praprotnik
1969–2010

**Vse na svetu mine
vse se spremeni,
le spomin na tebe
ostane in živi,**

ker dom je prazen in molči!

Dne 30. 7. 2015 je minilo pet let žalosti od takrat, ko nas je mnogo, mnogo prerano zapustil, naš dragi sin, brat, stric in boter Roman Praprotnik.

Hvala vsem, ki se ga spomnite, postojite ob njegovem grobu, obudite lepe spomine, prižigate sveče in prinašate cvetje. Za vedno ostajaš v naših srcih!

Žalujoci: ata, mama, brat Damjan z Lidijo ter nečaki Anja, Mitja, Eva, Klavdija in Tjaša

Kokoška Zofka

Humoreska

Milena J. Cigler

Sedim na veji oreha in premišljam, ali bo tu za obstat' ali ne! Zakaj? Poslušaj me! Tvoja sestrična Brigita me je prinesla od Antončkovih z Brda. V pletenem cekarju me je nesla. Ki jih je sama doma in v *fabriki* na tisoče naredila. Torej slamnikarica Brigita me nese z Brda proti Ihanu in zagleda prelepega jurčka na brežini globače, po kateri sva jo mahali. Odloži cekar in se veseli nad jurčkom. Jaz pa šššššš jo pobrišem iz njega in skočim na bližnjo vejo. To ni bilo vseh prebivalkam drevesa, veriram, in zagnale so tak vrišč, da so me spravile nazaj dol. Brigita je pa kar čakala pod drevesom in me veselo ujela ter nazaj v cekar. Prideva do njene hiše, in da vam bo bolj

jasno, ona hodi skozi garažo in po stopnicah v prvo nadstropje. Mene posadi pod gajbico za krompir in mi natrese nekaj zrnja ter nalije vodo. Ker pa ji je po glavi šel gobji *ajmoht*, je pozabila, da je v sosednji sobi kletnega prostora pes *husky*. Ona veselo kuha večerjo, mene pa pes podi po vseh sobah in nazadnje pristanem na omari za ozimnico.

Po obilni večerji se je seveda zleknila na kavč in pozabila name. Drugo jutro pa se je odpravila v garažo, kjer jo je čakal njen avtomobil, in opazila, da je gajba prazna. "Putka, kje si, putka, na, pšeničko ti dam, če prideš." Jaz sem bila še v šoku od večernega dogodka in sem se samo oglasila: "Ko, ko." "O, ljubi Bog, kam pa si zašla?" se je čudila moja gospodarica. Ker me med ozimnico ni hotela krmiti, je nasula zrnja v sosednjo omaro, kjer je imela shranjene brikete za psa. Odpeljala se je po opravkih. Ona ni opazila, jaz pa sem, da je medtem, ko je avto lezel nazaj, švignila v garažo mačka njene sestre Sandi. Zaprla je garažo in

začel se je nov ples. Mačka je zavohala brikete in splezala točno v omaro, kjer sem bila nastanjena jaz. Trepetala sem kot šiba na vodi, kdaj se bo žverca lotila mene, a je bila hvala bogu preveč sita.

Ko je minilo nekaj časa, je v ključavnici zaškrtalo in Brigitina hčerka Tina je prinesla srčkanega rjavega zajčka s povešenimi uhlji. Dala ga je pod gajbico, mu nalila vode in odšla v nadstropje. Ko je pes v sosednji izbi zavohal zajca, ga je ročno napadel in prepodil iz gajbice in ubogi zajec je plezal po omarah in pristal pri meni. Jaz sem ravno znesla jajce, a moje kokodakanje ga ni pregnalo. Pojedel je vso mojo pšenico in se zleknil po dolgem od zadovoljstva.

To je bilo pa že preveč za mojo ubogo glavo in sklenila sem, da pobegnem od te norišnice v kleti. Čakala sem, kdaj bo Tina odšla skozi garažo, in smuknila zraven nje ven. In zdaj sem tu, na orehu. Moja svoboda je zlata vredna. Pred Brigito bom pa šla vsak dan više. Upam, da na vrhu ni kakega nebodigatreba.

Cukini, pira, mak in pite

Ida Robnik

Foto: Tamo Jeseničnik

Te dni smo pospremili v javnost še eno knjigo Tatjane Krejan Košan, tokrat z naslovom *Cukini, pira, mak in pite*. Tatjana je vse tri rastline in pite povezala z eno samo besedo – enostavne.

Knjiga pripoveduje o poznavanju poletnih bučk, cukinov, pire in maka ter spoznavanju njihovih okusov v jedeh. "Velja namreč, da rastlino poznaš takrat, ko spoznaš njen videz, način rasti, vonj in okus." Tako pravi Tatjana in lahko ji verjamemo, saj je po poklicu agronomka, ki je z velikim zanimanjem in raziskovalno vnemo več kot desetletje vzgajala in proučevala buče na svoji njivici v Dovžah pri Mislinji. Tako je izsledke proučevanj in spoznanj ter eksperimentov v kuhinji zbrala v knjigi z naslovom *Pisane buče*, ki je izšla leta 2009. S tem se njeno zanimanje za te čudovite, barvite plodove ni zaključilo. Na svoji njivi, kjer po službi kot kmetijska inšpektorica preživi največ prostega časa, seje, sadi in preizkuša različne kulture in poljščine. Pri tem je ob vzgoji buč povezala nit do pire in maka, ki, kot je zapisala: "imajo podobne pozitivne učinke na naše zdravje, so vir pomembnih vitaminov in mineralov ter

Cukini

Makov cvet

Tatjana Krejan Košan

veljajo za lahko prebavljivo hrano, krepijo imunski sistem, z redno uporabo znižujejo holesterol (a le v primeru, da v vaši bližini ni ljudi, ki ga zaradi kakšnih drugih okoliščin zvišujejo)". Tatjana na podlagi svojih izkušenj zatrjuje: "V kuhinji si vse tri kulture podajo roke, saj je veliko receptov, po katerih se srečajo v isti jedi, prav posebno dobro v pitah." Tatjana je, še posebej letos, veliko pekla, seveda pite, in jim dodala novo noto oziroma okus.

Vse to je s fotografskim aparatom spremljal mojster fotografije Tomo Jeseničnik in izpopolnil zgodbo, ki "bi vas rade navdušile, da katere od v knjigi opisanih poljščin in plodov vzgojite sami in jih vključite v družinsko "kuhario", kot je v u vodu zapisala Tatjana Krejan Košan.

Knjigo je oblikoval Andrej Knez, lektorirala pa Marta Krejan Čokl.

Pite

